

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA ÚČETNICTVÍ A DANÍ

Komparace zdanění příjmů fyzických osob v České republice se Slovenskou republikou
Comparison of Individuals Taxation in the Czech Republic with the Slovak Republic

Student:

Zuzana Galuščiaková

Vedoucí bakalářské práce:

Ing. Kateřina Krzikallová, Ph.D.

Ostrava 2018

VŠB - Technická univerzita Ostrava
Ekonomická fakulta
Katedra účetnictví a daní

Zadání bakalářské práce

Student: **Zuzana Galuščiaková**
Studijní program: B6208 Ekonomika a management
Studijní obor: 6202R049 Účetnictví a daně
Téma: Komparace zdanění příjmů fyzických osob v České republice
se Slovenskou republikou
Comparison of Individuals Taxation in the Czech Republic
with the Slovak Republic

Jazyk vypracování: slovenština

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
2. Daňová teorie
3. Příjem fyzických osob v České a Slovenské republice
4. Komparace zdanění příjmů ze závislé činnosti z České a Slovenské republiky
5. Závěr

Seznam použité literatury

Seznam zkratk

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Seznam příloh

Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

BĚHOUNEK, Pavel. *Daňové zákony: v úplném znění k 1. 7. 2017 s přehledy a komentáři změn*. Olomouc: ANAG, 2017. 375 s. ISBN 978-80-7554-088-1.

DUŠEK, Jiří. *Daně z příjmů 2017, přehledy, daňové a účetní tabulky*. Praha: Grada Publishing, 2017. 208 s. ISBN 978-80-271-0421-5.

KOLEKTIV AUTORŮ. *Zdanění mezd, platů a ostatních příjmů ze závislé činnosti v roce 2017*. 25. vyd. Olomouc: ANAG, 2017. 367 s. ISBN 978-80-7554-064-5.

Formální náležitosti a rozsah bakalářské práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Kateřina Krzikallová, Ph.D.**

Datum zadání: 24.11.2017

Datum odevzdání: 11.05.2018

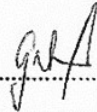

Ing. Jana Hakalová, Ph.D.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Zdeněk Zmeškal
děkan fakulty

„Prehlasujem, že som celú prácu, vrátane všetkých príloh, vypracovala samostatne.
Prílohy č. 1 – 11, dané mi k dispozícii, som samostatne doplnila“.

V Ostrave dňa 11.5.2018

.....
Zuzana Galuščiaková

Obsah

1	Úvod	5
2	Daňová teória	7
2.1	Základné daňové pojmy.....	7
2.2	Klasifikácia daní v ČR.....	12
2.3	Klasifikácia daní v SR	16
2.4	Úloha daní v ekonomike.....	18
3	Príjem fyzických osôb v Českej a Slovenskej republike.....	20
3.1	Daň z príjmov fyzických osôb v ČR	20
3.1.1	Základné pojmy.....	20
3.1.2	Predmet dane a príjmy oslobodené od dane.....	21
3.1.3	Základ dane	22
3.1.4	Optimalizácie daňového základu a sadzba dane	24
3.1.5	Zľavy na dani	26
3.1.6	Daňové zvýhodnenie a splatnosť dane.....	27
3.2	Príjem zo závislej činnosti ČR.....	28
3.2.1	Predmetom dane nie je	29
3.2.2	Príjmy oslobodené od dane	30
3.3	Daň z príjmov fyzických osôb v SR.....	33
3.3.1	Predmet dane a príjmy oslobodené od dane.....	33
3.3.2	Základ dane	34
3.3.3	Optimalizácia daňového základu a sadzba dane	35
3.3.4	Zamestnanecká prémie, daňový bonus a splatnosť dane	39
3.4	Príjem zo závislej činnosti v SR.....	40
3.4.1	Predmetom dane nie je	40
3.4.2	Príjmy oslobodené od dane	41
3.4.3	Zdravotné a sociálne poistenie	42

4	Komparácia zdanenia príjmov zo závislej činnosti z Českej a Slovenskej republiky	44
4.1	Príjem z pracovného pomeru	44
4.1.1	Príklad č. 1 mzda 480 €	44
4.1.2	Príklad č. 2 priemerná ročná mzda za rok 2017 v SR	47
4.1.3	Príklad č. 3 nadlimitný príjem	49
4.2	Príjem z dohody o práci vykonávanej mimo pracovný pomer	51
4.2.1	Práca vykonávaná mimo pracovný pomer v SR	51
4.2.2	Práca vykonávaná mimo pracovný pomer v ČR	53
4.2.3	Príklad č. 4 dohoda o vykonaní práce	55
4.2.4	Príklad č. 5 dohoda o pracovnej činnosti	58
4.3	Porovnanie modelových príkladov	60
4.3.1	Príklad č. 1	60
4.3.2	Príklad č. 2	60
4.3.3	Príklad č. 3	61
4.3.4	Príklad č. 4	62
4.3.5	Príklad č. 5	62
4.4	Vyhodnotenie	63
4.4.1	Výhľad dane z príjmu v roku 2019	64
5	Záver	66
	Zoznam použitej literatúry	67
	Zoznam skratiek	70
	Prehlásenie o využití výsledkoch bakalárskej práce	Chyba! Záložka není definována.
	Zoznam príloh	
	Prílohy	

1 Úvod

Platenie dani je neoddeliteľnou súčasťou nášho bytia. Častokrát je daň predmetom rôznych diskusií v televízií medzi politikmi, v rádiu, v novinách, ale aj bežných rozhovoroch medzi občanmi. Väčšinou je to práve daň z príjmu, o ktorej počujeme a čítame najviac, a to z toho dôvodu, že táto daň zaťažuje príjem alebo majetok občana priamo – vyrubuje sa priamo z dôchodku alebo majetku daňovníka a výška dane je ovplyvnená tým, aký veľký dôchodok osoba poberá. Spravidla, čím vyšší je príjem (majetok), tým je daňová povinnosť vyššia.

Ďalej sú tu rôzne druhy daní, ktoré na nás pôsobia nepriamo, to znamená, že tieto dane sú platené a vyberané v cene nakupovaných výrobkov (služieb) a nezohľadňujú osobnú situáciu poplatníka.

Cieľom práce je priblíženie daňovej teórie týkajúcej sa príjmov fyzických osôb vo vybraných krajinách, komparácia jednotlivých daňových systémov vrátane daňovej optimalizácie, ktorá ovplyvňuje finálnu výšku čistého príjmu fyzických osôb (ďalej len FO) a následne porovnanie tohto daňového zaťaženia. Predmetom práce je problematika dane z príjmov v ČR a SR. Dôvod, prečo sa práca zameriava práve na Českú a Slovenskú republiku je ten, že kedysi tieto štáty tvorili jednotnú krajinu – Československo, čiže okrem jazyka nás spájala aj spoločná politika. Avšak 1. januára v roku 1993 došlo k rozdeleniu Československa, vznikli dva samostatné štáty so samotnou politikou a to je odôvodnenie výberu týchto krajín.

Po úvode nasleduje druhá kapitola, ktorá sa všeobecne zameriava na vysvetlenie daňovej teórie, ktorá je nevyhnutná pre správne pochopenie fungovania daní. Obsahuje vymedzenie pojmov ako je daň, daňovník, platiteľ a ďalšie základné daňové termíny, ďalej zahŕňa vysvetlenie jednotlivých funkcií daní a taktiež aj klasifikáciu dane podľa rozličných kritérií.

Tretia kapitola je venovaná príjmom FO v Českej a Slovenskej republike a z dôvodu charakteristiky dane v oboch krajinách je táto kapitola rozsiahlejšia. Táto časť je zacielená na vysvetlenie daňovej teórie týkajúcej sa príjmov FO vo vybraných krajinách, všeobecných princípoch zdanenia týchto príjmov, na metodiku stanovenia základu dane (ďalej len ZD), na vymedzenie príjmov, ktoré sú alebo nie sú predmetom dane.

Z názvu štvrtej kapitoly vyplýva, že táto časť práce je cielená na konkrétne porovnanie zdanenia príjmov zo závislej činnosti vo vybraných krajinách. Na praktických príkladoch bude prevedená analýza, ktorá nám umožní porovnať jednotlivé daňové systémy a vyhodnotiť ich.

Záver predstavuje zhrnutie obsahu jednotlivých kapitol a vyhodnotenie praktickej časti práce s cieľom poukázať na najväčšie daňové rozdiely vybraných krajín, ktoré ovplyvňujú výslednú daň.

Za pomoci podrobnej analýzy sa rozoberá daňová sústava Českej a Slovenskej republiky. V praktickej časti bakalárskej práce je použitá metóda komparácie. Prostredníctvom tejto metódy a dedukcie sú na vypočítaných vzorových príkladoch vyvedené závery s cieľom poukázať na výhody a nevýhody daňovej sústavy Českej a Slovenskej republiky a určiť, ktorá krajina je pre zamestnanca výhodnejšia z pohľadu daňovej optimalizácie.

2 Daňová teória

V rámci daňovej teórie si identifikujeme termíny, ktoré sú úzko späté s daňovou problematikou. Vymedzenie základných pojmov zabráni mylnému pochopeniu jednotlivých procesov zdanenia a preto je neodmysliteľnou súčasťou tejto práce.

2.1 Základné daňové pojmy

Daň. Vysvetlenie tohto pojmu je základom pochopenia daňového systému, no aj napriek tomu tento termín nie je všeobecne a jednotne vymedzený či už v českom alebo slovenskom právnom predpise. Pod slovom daň si väčšina ľudí predstaví povinný poplatok, ktorý musí odvieť štátu či už z príjmu alebo majetku. A tak to aj je. Ide vlastne o povinnú, zákonom určenú platbu do verejného rozpočtu. Typickými znakmi dane sú pravidelnosť, ekvivalentnosť a bezúčelovosť. Pravidelnosť pretože sa platí pravidelne v určitých intervaloch podľa jednotlivých druhov dane, napríklad daň z príjmu FO sa platí mesačne, ekvivalentnosť znamená to, že ide o jednostrannú povinnosť a platcovi dane nevzniká nárok na určité plnenie od štátu za to, že platí dane. Bezúčelovosť predstavuje skutočnosť, že platca dane nemôže ovplyvniť to, na čo bude daň, ktorú zaplatí použitá. Daň predstavuje hlavný príjem štátneho rozpočtu, vďaka ktorému môže štát financovať rôzne výdaje – najčastejšie sú to dôchodky, školstvo, zdravotníctvo, armáda.

Subjektom dane je osoba, či už fyzického alebo právnického charakteru, ktorá je zákonom povinná platiť alebo odvádzať daň. Táto osoba môže vystupovať súčasne aj v roli daňovníka aj platcu dane, no môže fungovať samostatne ako daňovník či platiteľ dane.

Daňovníkom sa rozumie osoba, ktorej príjmy, majetok alebo činnosť priamo podliehajú dani teda je povinná platiť daň. Spravidla sa jedná o FO, konkrétne samostatné zárobkovo činné osoby, ale aj rôzne právne formy podnikania najčastejšie spoločnosť s ručením obmedzením alebo akciová spoločnosť. Zákon č. 586/1992 Zb., o daní z príjmov, v znení neskorších predpisov (ďalej len český ZDP) podľa § 2 rozdeľuje daňovníkov podľa rozsahu ich daňovej povinnosti na:

- daňového rezidenta,
- daňového nerezidenta.

Daňový rezident je osoba s trvalým pobytom na území domácej krajiny alebo sa tu obvykle zdržiava. Obvykle zdržiavať pre tieto účely znamená, že daňový rezident trávi aspoň 183 v

príslušnom kalendárnom roku na území tuzemskej krajiny a to buď nepretržite, alebo v niekoľkých obdobiach a do tohto časového intervalu sa ráta každý začatý deň pobytu. Daňová povinnosť rezidentov je celosvetová, to značí, že musia v tuzemskej krajine priznať v daňovom priznaní príjmy, ktoré im plynú, či už zo zdrojov nachádzajúcich sa na území tuzemska ale aj zo zdrojov mimo trvalého bydliska čiže zo zahraničia.

Daňový nerezident je opakom daňového rezidenta a sú to napríklad poplatníci, ktorí sa v krajine zdržiavajú za účelom štúdia alebo liečby. Ich daňová povinnosť je obmedzená a vzťahuje sa len na príjmy, ktoré majú zdroj v oblasti daného štátu.

Aby nedochádzalo k dvojitému zdaneniu poplatníka a teda aby nemusel platiť z jedného príjmu viackrát daň, existujú zmluvy, ktoré obsahujú pravidla, podľa ktorých sa tento konflikt dvojitého zdanenia rieši. Túto problematiku je upravovaná pomocou Zmlúv o zabránení dvojitému zdaneniu. Hlavným a zároveň prvým kritériom pre určenie daňových rezidentov je jeho stály byt, ďalším je stredisko životných záujmov, tretím je štát, v ktorom sa obvykle zdržiava, a posledná rozhodujúca skutočnosť je štátna príslušnosť. Zriedkavo sa stáva, že by tieto kritéria neboli dostačujúce pre určenie daňového domicilu, ak však takáto situácia nastane, konflikt sa rieši pomocou dohody medzi jednotlivými zástupcami ministrov financií prípadne ministrami financií. Dvojité zdanenie nastáva v okamihu, pokiaľ osoba spĺňa podmienky rezidenta vo viacerých krajinách.

Sojka (2008) sa vo svojej knihe venuje problematike dvojitého zdanenia a Zmluvám o zabránení dvojitého zdanenia, kde uvádza, že spôsob definovania daňového rezidenta prostredníctvom týchto zmlúv je vo všeobecnosti totožný a uplatňuje sa prednostne pred predpisom českého ZDP. Vymedzenie rezidenta v tejto zmluve sa odkazuje na definíciu rezidenta zákona zmluvných štátov. V prípade, že v danej legislatíve zmluvného štátu daňovníkovi nevznikne daňová rezidencia, tak daňová rezidencia nevzniká ani skrz zmlúv o zamedzení dvojitého zdanenia.

Platiteľ dane je osoba, ktorá má povinnosť odvieť daň vybranú (zrazenú) od daňovníka správcovi dane. Je to napríklad zamestnávateľ, ktorý má povinnosť odvieť daň, o ktorú znížil zamestnancovi mzdu, daňovému úradu.

To, kto bude zastupovať funkciu správcu dane závisí na tom, o aký druh dane sa jedná. Môže ním byť obec, mesto, daňový prípadne colný úrad. Daňový úrad vystupuje ako správca dane ak ide o daň z príjmu a miestna príslušnosť závisí pri FO podľa jej trvalého pobytu, pri právnických osobách (ďalej len PO) rozhoduje ich sídlo podnikania. Tieto subjekty vykonávajú

činnosti, ktoré sú spojené či už so správnym alebo úplným výmerom, vyrubením, výberom dane, taktiež majú právo dane vymáhať a kontrolovať ich správny výpočet.

Konkrétne vymedzenie predmetu dane závisí toho, či sa bude jednať o FO alebo PO. Vo všeobecnosti predmetom dane je príjem (výnos), či už v peňažnej alebo nepeňažnej podobe ktorý podlieha zdaneniu.

ZD predstavuje predmet dane vyjadrený v merných jednotkách. Merné jednotky môžu byť v hodnotovom vyjadrení (€, Kč) alebo v naturáliách. So ZD vyjadrenom v naturáliách sa najčastejšie stretneme pri spotrebných a cestných daniach. Napríklad ZD osobného automobilu predstavuje zdvihový objem motora v cm^3 .

Výšku daňovej povinnosti daňovníka ovplyvňuje sadzba dane. Sadzba dane je odlišná pre každý druh daní. Existujú rôzne druhy daňových sadzieb. Podľa jednotiek, v ktorých je vyjadrený ZD rozlišujeme:

- pevnú daňovú sadzbu,
- relatívnu daňovú sadzbu (sadzba ad valorem).

Pevná daňová sadzba je určená priamo peňažnou sadzbou na fyzickú jednotku daňového základu. Označuje sa aj ako jednotková sadzba. Charakteristickou je pre daň zo stavieb a jednotiek a spotrebné dane. Príklad jednotkovej dane je sadzba dane u budovy obytného domu 2 Kč za 1 m^2 zastavanej plochy.

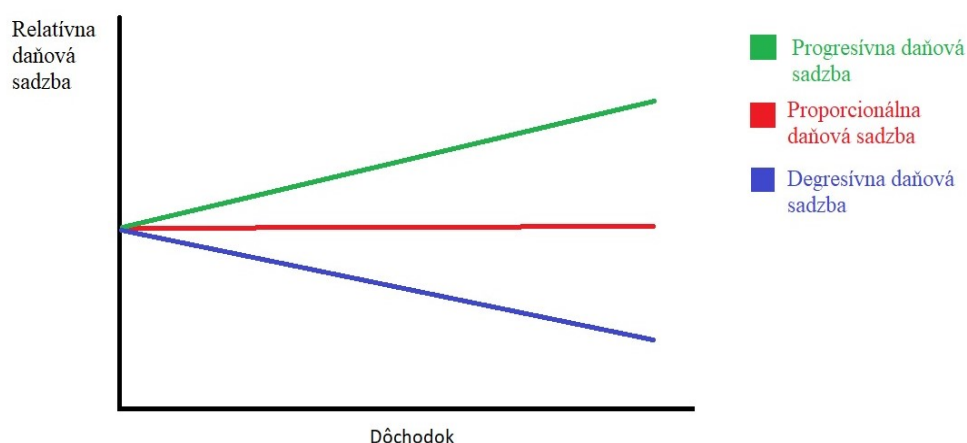
Pokiaľ je daňový základ vyjadrený v peňažných jednotkách, tak sa používa relatívna sadzba dane respektíve sadzba ad valorem, ktorá je vyjadrená % z hodnoty ZD. Sadzba ad valorem je špecifická pre dôchodkové dane. Pre príklad relatívna sadzba dane pri príjmu PO je 19 % zo ZD. Môže mať či už progresívny, regresívny alebo proporcionálny charakter.

Rysom progresívnej sadzby dane je skutočnosť, že čím je daňový základ vyšší, tým je aj sadzba vyššia čiže pokiaľ daňovníkovi dôchodok rastie, zároveň rastie aj jeho daňová povinnosť voči štátu. Miera daňové zaťaženia poplatníka rastie rýchlejšie ako jeho príjem.

Degresívna sadzba je opakom sadzby progresívnej, pri náraste ZD daňovníka dochádza ku klesaniu priemernej daňovej záťaže. Táto daň odčerpáva väčšiu časť dôchodku daňovníkom s nižším príjmom, ako daňovníkom, ktorých príjem je vyšší. (Kubátová, 2010)

Proporcionálna daňová sadzba je stále rovnaká bez ohľadu na výšku daňového základu teda miera zdanenia daňovníkovho príjmu sa nemení či už jeho príjem narastá alebo klesá. Pre lepšie porozumenie pozri Obr. 2.1.

Obr. č. 2.1 Miera zdanenia pri vybraných sadzbách pri zmene dôchodku

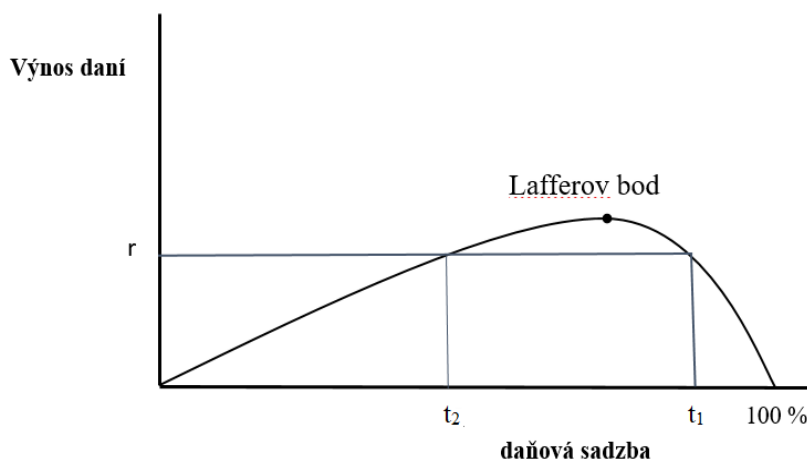

Zdroj: Kubátová (2015, s. 23), vlastné spracovanie

Stanovenie optimálnej daňovej záťaže je náročný proces. V teoretickej rovine to môže vyzeráť, že čím bude sadzba dane vyššia, tým to bude pre štát výhodnejšie pretože čím vyššia bude daňová sadzba, tým musí obyvateľstvo odvieť vyššiu daň a tak bude mať štát väčší výnos z daní. V praxi to funguje úplne inak. Štát musí stanoviť takú sadzbu dane, ktoré je obyvateľstvo ochotné akceptovať a nestratí motiváciu k práci.

Vzťah medzi mierou zdanenia a daňovým výnosom popisuje Lafferova krivka pozri Obr. 1.2. Kubátová (2015) uvádza, že pri zvyšovaní daňovej sadzby výnos štátu rastie len do bodu označovaného ako Lafferov bod. V tomto bode začína výnos klesať, pretože takáto daňová sadzba je pre subjekty príliš vysoká a to vedie k zníženiu motivácie k práci. Neúmerne zvyšovanie daňovej sadzby má za následok zníženie dôchodkov, čo logicky vedie k zníženiu výnosu štátu. Lafferova krivka zobrazuje stav, kedy môže byť rovnaký výnos (r) dosiahnutý pri aplikovaní sadzby t_1 a tiež pri sadzbe t_2 .

Obr. 2.2 Lafferova krivka

Zdroj: Kubátová (2010, s. 27)

FO v ČR sa taktiež týka aj solidárne zvýšenie dane často označované aj ako miliónárska daň. Podľa § 16 ods. 2 českého ZDP solidárne zvýšenie dane je 7 % z kladného rozdielu medzi

- a) súčtom príjmov zahrňovaných do čiastkového základu dane podľa §6 a čiastkového základu dane podľa § 7 v príslušnom zdaňovacom období a
- b) 48 násobkom priemernej mzdy stanovenej podľa zákona upravujúceho poisťovne na sociálne zabezpečenie.

Rozhodná čiastka pre rok 2018 je 1 438 992 Kč. Na druhej strane, pokiaľ subjekt dosahuje príjem nad stanovený limit, zaniká mu povinnosť platiť sociálne poistenie z nadlimitného príjmu. To isté platí aj pre zamestnávateľa. Posledná povinná úhrada do sociálnej poisťovne sa odvedie v mesiaci, kedy bol limit dosiahnutý.

Časový interval, za ktorý je vymeraná daňová povinnosť je označovaný ako zdaňovacie obdobie. Pri stanovení zdaňovacieho obdobia je nutné rozlíšiť, či sa jedná o FO alebo PO. Daň z príjmu FO má zdaňovacie obdobie kalendárny rok, PO si pri platení dane z príjmu môže vybrať medzi kalendárnym alebo hospodárskym rokom, prípadne si môže zvoliť účtovné obdobie .

So zdaňovacím obdobím sa spája aj splatnosť dane, ktorá určuje, dokedy je osoba povinná po skončení zdaňovacieho obdobia podať daňové priznanie a prípadne zaplatiť dlžnú daň správcovi dane. Termíny zaplatenia dane sa líšia od jednotlivých druhov daní.

Tlačivo, na ktorom subjekt má povinnosť priznať svoje príjmy podliehajúce dani, na základe týchto príjmov vypočítať výslednú daňovú povinnosť a následne toto tlačivo odovzdať príslušnému úradu sa nazýva daňové priznanie. V prípade, že poplatník počas roka platí zálohu na daň, tak túto výslednú daňovú povinnosť porovná so zaplatenými zálohami a môže vzniknúť daňový preplatok, kde daňovník zaplatil na zálohách viac, ako je jeho skutočná daňová povinnosť a opakom je daňový nedoplatok, ktorý musí vyrovnať štátu.

2.2 Klasifikácia daní v ČR

Klasifikovať dane je možné podľa niekoľkých hľadísk. Najznámejšie a základné kritérium členenia dane je podľa dopadu dane na dôchodok daňovníka. Podľa tohto hľadiska sa delia na dane:

- priame,
- nepriame.

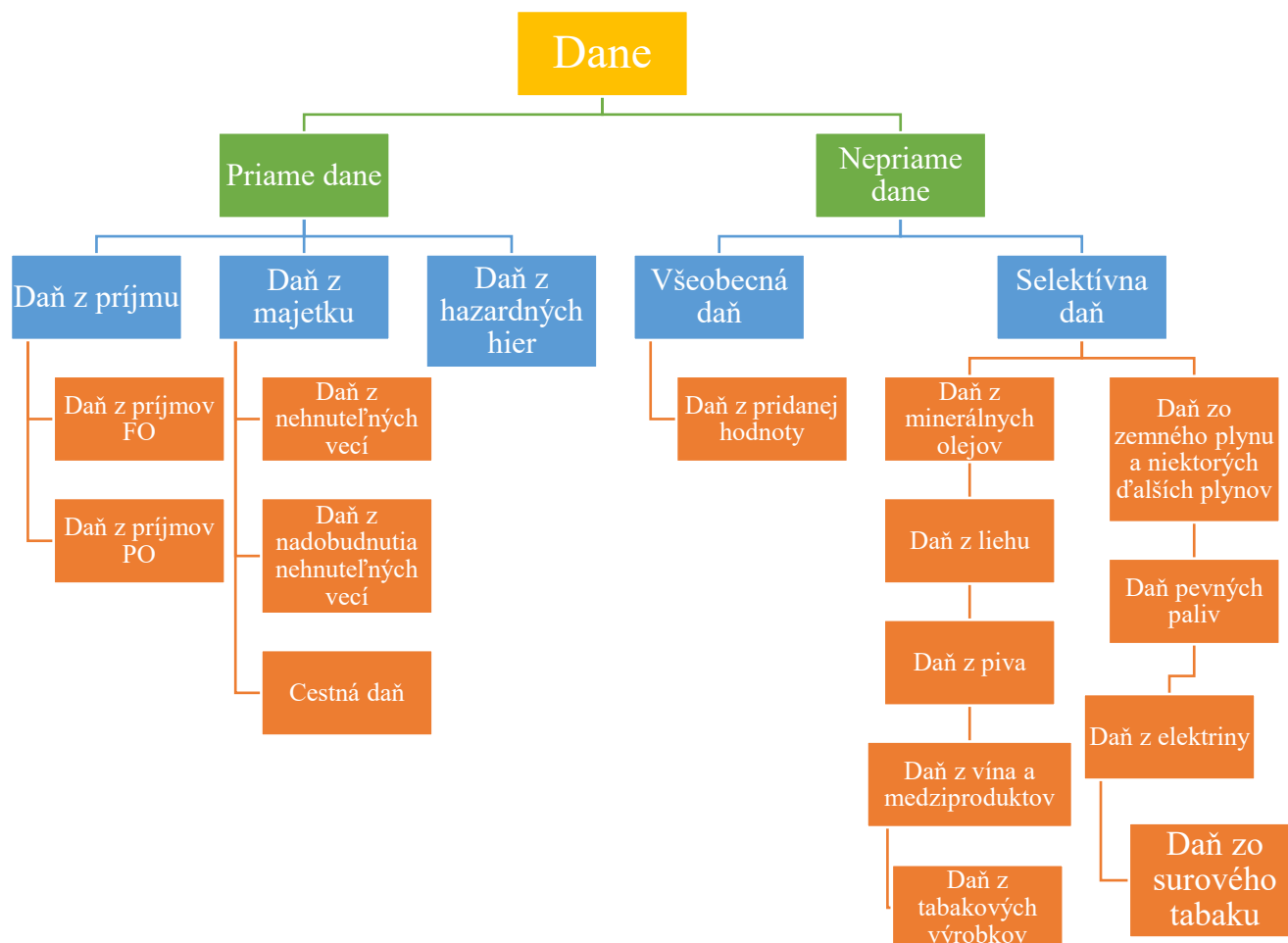
Napríklad Široký (2016) tvrdí, že priame dane sú určené na základe daňovníkovho príjmu (majetku), a ich výška je na úkor jedinca ktorému sú určené a ten sa im nemôže vyhnúť alebo ich preniesť na inú osobu.

Priame dane sa ďalej rozdeľujú na majetkové a príjmové. Daň z príjmov FO a PO patrí medzi príjmové dane, ku majetkovým daniam patri zase daň z nehnuteľných vecí, daň z nadobudnutia nehnuteľných vecí a cestná daň. V ČR sú práve majetkové dane najstaršími, pretože na rozdiel od ostatných druhoch daní neprešli veľkými zmenami pokiaľ sa neberie v úvahu zánik tzv. „trojdane“. Príjem štátu plynúci z výberu majetkových daní nie je taký vysoký ako príjem z daní príjmov, ale na druhej strane je veľkou výhodou stálosť tohto príjmu. Pri priamych daniach je daňovníkom a poplatníkom tá istá osoba.

Pri nepriamych daniach je treba rozlíšiť, kto je daňovníkom a kto zasa platiteľom dane. Ako tvrdí Dvořákova (2016), za daňovníka odvádza nepriamu daň platiteľ dane, čiže daňovníci ju neplatia priamo ale v cene nakupovaných tovarov a služieb, ale sú odvedené prostredníctvom odlišnej osoby do štátneho rozpočtu. Špecifickou nepriamou daňou je daň z pridanej hodnoty. Nepriame dane sa delia na všeobecné a selektívne. Medzi všeobecné dane patri daň z pridanej hodnoty a najznámejšie selektívne dane sú napríklad daň z minerálnych olejov, daň z liehu, daň z piva, daň z tabakových výrobkov.

Úplne rozdelenie dane podľa dopadu dane na subjekt je zobrazené na Obr. 2.3.

Obr. 2.3 Dane „de iure“ v Českej Republike

Zdroj: Široký (2016, s. 116) vlastné spracovanie.

Ďalšie kritérium rozdelenia dane je podľa objektu, teda podľa predmetu na ktorom je daň uložená. Patrí tu:

- daň z príjmov (dôchodku),
- daň z majetku,
- daň zo spotreby.

Predmetom dane z príjmov je príjem v peňažnej ale aj naturálnej podobe, ktorého príjemcom je osoba, či už fyzického alebo právnického charakteru, a teda každý jeden subjekt.

Príjem FO sa v Českej republike rozdeľuje do 5 samostatných druhov príjmu, a preto každý druh príjmu tvorí čiastkový základ dane, ktorý je nutné upraviť podľa stanovených pravidiel a následným zrátaním týchto čiastkových základov dane vznikne úplný základ dane z príjmov FO. Podrobný spôsob výpočtu čiastkových základov dane a následné stanovenie celkového základu dane bude uvedené v 3. kapitole a tiež v tejto kapitole bude podrobne špecifikovaný príjem zo závislej činnosti.

Prvý druh príjmu môže FO plynúť zo závislej činnosti, to znamená, na základe pracovného pomeru medzi zamestnancom a zamestnávateľom. Ďalším druhom príjmu vzniká, pokiaľ sa osoba rozhodne podnikáť vo vlastnom mene, na vlastnú zodpovednosť, za účelom dosiahnutia zisku na základe živnostenského alebo iného oprávnenia, takejto osobe plynú príjmy zo samostatnej činnosti. Tento druh podnikania vykonávajú osoby samostatne zárobkovo činné. Pokiaľ subjekt drží vo vlastníctve určitý finančný majetok ako napríklad cenné papiere, vklady, obchodné podiely, vzniká tomuto subjektu príjem z kapitálového majetku. Ak subjekt ponúka hocijaký druh prenájmu nehnuteľnej veci (napríklad prenájom bytu, pozemku) alebo poskytuje dlhodobý prenájom majetku hmotného charakteru, tak príjem, ktorý mu plyní z tohto prenájmu je predmetom dane z príjmu. Posledným druh príjmu FO sa označuje ako ostatné príjmy a do tejto kategórie spadajú všetky príjmy, ktoré nespĺňajú kritéria pre zaradenie do predchádzajúcich druhov príjmov. Patrí sem napríklad príjem z úplatného prevodu cenných papierov alebo nehnuteľnej veci, príjem z príležitostných činností, prijaté výživné alebo dôchodok. Stanovenie ZD PO je jednoduchšie, pretože všetky svoje príjmy, ktoré podliehajú dani, zahŕňajú do jediného ZD. Jednotlivé druhy príjmov sú upravené v českom zákone č. 586/1992 Zb., o dani z príjmov v znení neskorších predpisov (BusinessInfo.cz, 2018).

Príjem FO sa v Slovenskej republike rozdeľuje do 4 druhov príjmov. Predpis, v ktorom sú tieto príjmy upravené je Zákon č. 595/2003 Zbierky zákona o dani z príjmov (ďalej len slovenský ZDP). Okrem základných 4 druhov príjmu je predmetom dane aj podiel upravený v § 3 ods. 1 písmeno e – g slovenského ZDP. Rovnako ako v ČR môže subjekt dosahovať príjem zo závislej činnosti. Taktiež sa môže rozhodnúť podnikáť ako FO na základe živnostenského alebo iného oprávnenia a tento druh príjmu je v slovenskom ZDP upravený v § 6 a patrí do kategórie príjmov z podnikania z inej samostatnej zárobkovej činnosti, z prenájmu a z použitia diela a umeleckého výkonu. Ako z názvu § vyplýva, do tejto kategórie príjmu patrí aj príjem dosiahnutý z poskytnutia súhlasu na použitie diela alebo umeleckého výkonu, ale aj príjem, ktorý plyní z prenájmu nehnuteľnosti vrátane príjmu plynúceho z prenájmu hnutelných vecí,

ktoré tvoria príslušenstvo prenajímanej nehnuteľnej veci. Daňovník môže dosiahnuť príjem aj z príjmu kapitálové majetku ktorý až na pár výnimiek je zhodný s kapitálovým príjmom v ČR. Posledným druhom príjmu je tzv. ostatný príjem. Typickým príjmom tejto kategórie je príjem z výnimočnej poľnohospodárskej výroby, vodného alebo lesného hospodárstva, príjem z prenájmu hnutel'nosti pokiaľ s podmienkou príležitostného prenájmu. (Finančná správa SR, 2018)

Pod skupinu majetkových dani patri daň z nehnuteľných vecí, taktiež aj daň z nadobudnutia nehnuteľných vecí a cestná daň. Do roku 2014 k majetkovým daniam prináležala aj tzv. "trojdaň", ktorá bola nahradená práve daňou z nadobudnutia nehnuteľných vecí. Dôvodom zániku trojdane bolo zrušenie zákona č. 357/1992 Zb., o dani dedičskej, dani darovacej a dani z prevodu nehnuteľností k 31.12.2013. Termín trojdaň sa používal na označenie troch daní a ako už z názvu zrušeného zákona vyplýva, šlo o daň dedičskú, daň darovaciu a daň z prevodu nehnuteľností, ktoré musela odvádzať každá FO a PO, pokiaľ však nebola oslobodená od platenia týchto daní. Daň z titulu dedičstva a z titulu darovania je v súčasnej dobe upravovaná českým ZDP.

V tomto zákone dedičská daň spadá do kategórie bezúplatného príjmu z nadobudnutia dedičstva alebo odkazu, ktorý je od dane oslobodený pre FO aj PO, čiže v podstate došlo k jej úplnému zrušeniu.

Darovacia daň je v českom ZDP označovaná ako bezúplatné plnenie a spadá do kategórie ostatných príjmov, ktoré sú upravované v § 10. Zatiaľ čo pri darovaní medzi manželmi alebo príbuzných nedošlo k žiadnym zmenám a dar naďalej nepodlieha zdaneniu, v prípade darovania medzi inými subjektmi ako sú manželia alebo príbuzní, došlo k zmene sadzby dane z príjmu, pretože momentálne tento bezúplatný príjem podlieha sadzbe daní z príjmov. Pri bezúplatnom plnení je nutné rozlíšiť či sa jedná o FO alebo PO, pretože každá osoba podlieha inej sadzbe dane. Zatiaľ čo u FO je veľkosť dane 15 % zo ZD, PO podliehajú väčšiemu zdaneniu a to 19 % zo ZD. Vo väčšine prípadov je v súčasnej dobe daňové zaťaženie z dôvodu bezúplatného plnenia vyššie, ako keď existovala darovacia daň.

Na základe opatrenia Senátu č. 340/2014 Zb. bola daň z prevodu nehnuteľností premenovaná na daň z nadobudnutia nehnuteľných vecí. Nedošlo k zmene sadzby dane, čiže stále je vo výške 4 %. Základom pre výpočet dane je cena nehnuteľnosti, ktorá môže vyplývať buď zo smernej hodnoty alebo z kúpnej ceny nehnuteľnosti. Smerná hodnota je hodnota, ktorá je určená finančným úradom na základe typu, polohy a charakteru nehnuteľnosti. Konečná daň

sa vypočíta z tej hodnoty, ktorá je vyššia a porovnáva sa 100 % hodnota kúpnej ceny a 75 % zo smernej hodnoty.

Spotrebnú daň zaviedol štát za účelom obmedzenia spotreby určitých výrobkov spravidla škodlivých a taktiež preto, aby mohol regulovať cenu určitých statkov. Dôvodom existencie spotrebnej dane je aj snaha zvýšenia príjmov štátneho rozpočtu keďže podiel dane zo spotreby v Českej republike na cene zdaneného tovaru je zväčša viac ako 50 %. Spotrebná daň sa týka spotreby určitých výrobkov a to minerálnych olejov, liehu, piva, vína a medziproduktov a tabakových výrobkov. Spotrebná daň je zároveň aj nepriamou daňou. Kubátová (2010) tvrdí, že história, a výnimočne aj súčasnosť, pozná tiež dane z hlavy alebo podnikajúcimi osobami platené tzv. dane výnosové. Daň z hlavy sa týkala každého poplatníka, platil ju z titulu samostatnej existencie. Výnosové dane platili podnikateľské subjekty a výška tejto dane bola závislá na skutočných vonkajších znakov zárobkovej činnosti.

2.3 Klasifikácia daní v SR

Na Slovensku je tiež základné rozdelenie dane podľa skutočnosti, či vyberaná daň zasahuje daňovníkov príjem priamo alebo v cene nakupovaných výrobkov a služieb t. j. na dane priame a nepriame.

Priame dane sa ďalej rozdeľujú na daň z príjmov a daň z majetku. Do skupiny dani z príjmov kedysi okrem dane z príjmov FO a PO, patrila aj daň z emisných kvót. Táto daň bola v roku 2012 zrušená, a výnos, ktorý plynul z predaja týchto kvót bol zdaňovaný 80 % sadzbou.

Majetkové dane sú často označované aj ako miestne dane a v porovnaní s ČR, do tejto kategórie patrí viac typov daní. Právny predpis upravujúci miestne dane je zákonom č. 582/2004 Z. z. o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady v znení neskorších predpisov (ďalej len zákon o miestnych daniach).

Patrí tu daň z motorových vozidiel, ktorú musí platiť daňovník, pokiaľ využíva motorové vozidlo na podnikanie. Tento typ dane má na starosť vyšší územný celok. Ostatné typy dani spracuje príslušná obec, ktorá aj tieto dane ukladá a upravuje záväzným nariadením.

S motorovým vozidlom súvisí aj daň za vjazd a zotrvanie motorového vozidla v historickej časti mesta. Daň platí majiteľ vozidla za každý i započatý deň vjazdu a zotrvania vozidla v historickej oblasti v € alebo môže byť určená paušálnou čiastkou, pri ktorej sa nevychádza z počtu dni, ktoré vozidlo zotrvalo v historickej časti mesta.

FO alebo PO, ktorá vlastní psa staršieho ako 6 mesiacov, je povinná zaplatiť správcovi dane daň vo výške, ktorú si každá obec určí v záväznom nariadení. Sadzba dane závisí na počtu psov a na mieste chovu psa (rodinný, bytový dom alebo podnikateľský objekt).

Daň z nehnuteľnosti zahŕňa na daň zo stavieb, pozemkov a z bytov respektíve nebytových priestorov, ktoré sa nachádzajú v bytovom dome, ktorá zaťažuje FO aj PO, ktoré nadobudli nehnuteľnosť nachádzajúcu sa v SR v roku 2017 respektíve v časovom úseku od 2.1.2017 do 1.1.2018. Daňovník má povinnosť podať konkrétne daňové priznanie do 31.1.2018 príslušného správcovi dane. Správcom dane sa určí podľa obce respektíve mesta, v ktorom sa nachádza nehnuteľnosť. Táto daň je špecifická tým, že sa neplatí spätné, ale dopredu.

Ďalšou miestnou daňou je daň za ubytovanie, ktorá zaťažuje prechodne ubytovanú FO v tomto zariadení. Prevádzkovateľ ubytovania vybratú daň odvedie správcovi dane. Ubytovacím zariadením je napríklad hotel, penzión, chata, motel, liečebný dom, bungalov. Veľkosť dane závisí na počtu prenocovaní a sadzba dane je stanovená v € na jednu osobu a prenocovanie.

Majiteľovi predajných automatov, ktoré sú situované na verejných miestach a poskytujú tovar za protihodnotu, má záväzok platiť daň z predajných automatov. Daň sa platí za každý jeden automat a sadzbu určuje konkrétny správca dane v €.

Obdobnou daňou je daň za nevýherné hracie prístroje, ktoré funguje tiež na základe úplaty ale v porovnaní s predajnými automatmi, neposkytujú tovar za túto úplatu. Nevýhernými hracími automatmi sa myslia prístroje a ostatné zariadenia, či už elektronického alebo mechanického charakteru, na počítačové a zábavné hry. Výška dane závisí na množstve prístrojov a sadzbu stanovuje na jeden prístroj obec v €.

Zákon o miestnych daniach tiež upravuje daň za užívanie verejného priestranstva. Pojem verejné priestranstvo označuje verejné pozemky, ktoré vlastní obec s výnimkou pozemkov, ktoré prenájima obec v zhode s osobitným zákonom. Užívaním sa rozumie umiestnenie mechanizmu poskytujúci služby, stavebného, predajného mechanizmu, na území verejného priestoru daňovníkom. Základ dane závisí na rozlohe využívaného priestoru a je vyjadrený v m². Sadzba dane je vyjadrená v € za každý začatý m² využívaného priestoru a za každý i začatý deň.

Poslednou miestnou daňou je aj daň za jadrové zariadenie slúžiace na výrobu elektrickej energie. Daň zaťažuje prevádzkovateľa takéhoto zariadenia. Základom dane pre výpočet výšky

dane vychádza z výmery katastrálneho územia vyjadreného v m^2 , pritom toto územie musí byť súčasťou ohrozenej oblasti.

Správca dane čiže obec taktiež ukladá aj miestne poplatky za komunálne, drobné stavebné odpady. Tieto poplatky hradia FO, ktoré na území obce majú trvalý respektívne prechodný pobyt. Platia to taktiež FO, PO a podnikatelia, ktorí majú oprávnenie k užívaniu nehnuteľnosti, ktorá sa nachádza na území danej obce. V prípade spolužitia viacerých osôb v jednej domácnosti, povinnosť platiť tieto poplatky môže na seba vziať jeden z nich. Poplatok vyberá správca dane buď formou paušálneho poplatku za rok na osobu alebo v zhode s objemom vyprodukovaného odpadu za určitý časový interval.

Daň z pridanej hodnoty (ďalej len DPH) a spotrebné dane patria medzi nepriame dane. DPH je daň, ktorá až na zákonné výnimky zaťažuje ktorýkoľvek tovar a službu preto patrí do kategórie všeobecnej dane. V porovnaní s ČR, kde základná sadzba je 21 % a znížená sadzba buď 15 % alebo 10 %, na Slovensku je základná sadzba vo výške 20 % a znížená sadzba vo výške 10 % zo ZD. Znížená sadzba sa uplatňuje u produktoch, ktoré sú vymedzené v zákone č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty a týka sa to napríklad farmaceutických výrobkov, zdravotníckych pomôcok a vybrané potraviny ako je maslo, chlieb, mlieko.

Naopak, spotrebné dane sú dane selektívneho charakteru tzn., že sa vzťahujú len na konkrétny druh tovarov a v porovnaní s DPH, sa spotrebné dane odvádzajú jednorazovo a to spravidla pri vyskladnení tovaru výrobcom. Základ dane je vždy vyjadrený pomocou jednotky hmotnosti alebo množstva a sadzba dane je stanovená čiastkou za túto jednotku. Delia sa do 4 skupín a každú skupinu upravuje iný právny predpis.

Prvá skupina je spojená so spotrebou alkoholických nápojov, ktoré môže zaťažovať daň z liehu, daň z vína a medziproduktov a daň z piva. Druhá skupina súvisí so spotrebou vybraných energií ako je napríklad elektrina, zemný plyn a uhlie. Ďalšia skupina sa týka spotreby minerálnych olejov spravidla ide o spotrebu pohonných látok alebo paliva. Poslednou skupinou výrobkov sú tabakové výrobky, ktoré podliehajú spotrebnej dani z tabakových výrobkov. Tabakovými výrobkami sa myslia cigary, cigarky, cigarety a tabak.

2.4 Úloha daní v ekonomike

Aby štát mohol riadne fungovať a plniť si svoje úlohy, bude vždy potrebovať určité množstvo finančných prostriedkov na zabezpečenie jeho činnosti. Hlavným zdrojom týchto prostriedkov, ktoré štát použije či už na transferové platby alebo na financovanie rôznych

oblastí ako je školstvo, armáda, zdravotníctvo je práve daň. Daň tvorí hlavný príjem verejného rozpočtu a teda zaisťuje finančne prostriedky, ktoré štát potrebuje pre svoju existenciu.

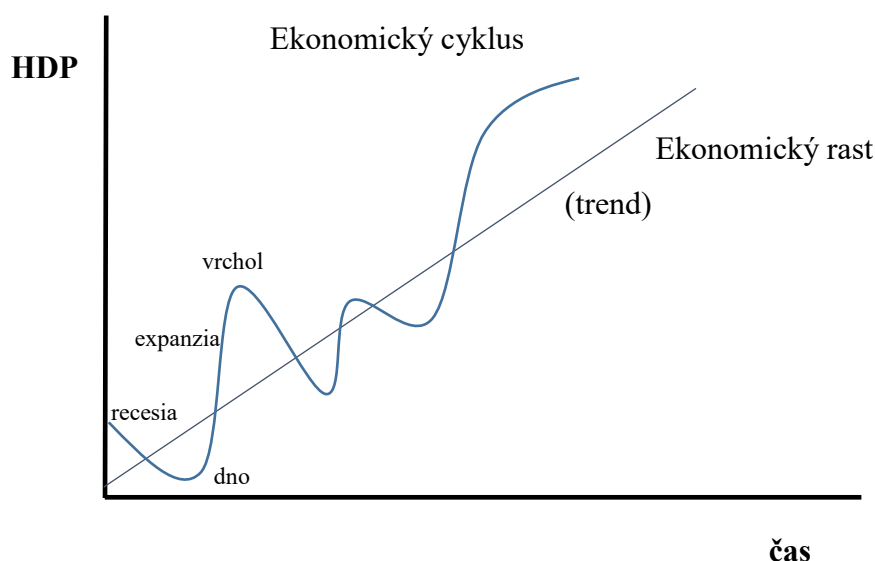
Naplnenie verejných rozpočtov financiami je hlavnou úlohou dane a ide o takzvanú fiškálnu funkciu dane. Je historicky najstaršia a podiel dane na celkových príjmoch rozpočtu v Českej republike je viac ako 90%. Ďalšie funkcie ktoré plní daň je alokačná, redistribučná a stabilizačná (Kubátová, 2009).

Alokačná funkcia dane podľa Širokého (2016) rieši problematiku umiestnenia výdavkov vlády a ich optimálne alokovanie medzi verejnú a súkromnú spotrebu. Tvrdí, že príliš veľký zásah vlády do ekonomiky môže viesť ku skutočnosti, že by vláda získala právo disponovať aj s tými prostriedkami, ktoré je možné zaistiť prostredníctvom trhu efektívnejšie a s nižšími nákladmi.

Cieľom redistribučnej funkcie dane je zabezpečiť distribúciu dôchodku od bohatšej vrstvy obyvateľstva smerom k chudobnejšej vrstve, z dôvodu existencie nerovnováhy rozdelenia dôchodkov. Vláda správnu redistribúciu dôchodku zabezpečuje pomocou daní, ktoré znižujú dôchodok bohatšieho obyvateľstva, a transferových platieb, ktoré zasa naopak zvyšujú príjem obyvateľstva, ktorých príjem je nižší (Široký, 2016).

Stabilizačná funkcia zabezpečuje zmiernenie cyklických výkyvov v ekonomike, ktoré spôsobujú nezamestnanosť, úpadok ekonomiky, cenové výkyvy a rast inflácie. Tieto javy nastávajú v okamihu, keď sa ekonomika dostane do fázy recesie – krízy (stav, kedy ponuka vysoko prevyšuje dopyt). Jednotlivé fázy ekonomického cyklu sú zobrazené v Obr. 2.4.

Obr. 2.4 Ekonomický rast a ekonomický cyklus

Zdroj: Jurečka a kol. (2013, s. 225), vlastné spracovanie

3 Príjem fyzických osôb v Českej a Slovenskej republike

Keďže téma bakalárskej práce je komparácia zdanenia príjmov FO žijúcich v ČR a SR, táto kapitola je zameraná na definíciu jednotlivých daňových sústav a predovšetkým na podrobnú špecifikáciu oblasti týkajúcu sa príjmov FO vo vybraných krajinách. Oblasťou týkajúcou sa príjmov FO rozumie celkový opis osoby, ktorá je povinná platiť daň čiže daňovníka a všetkých náležitostí spojených s platením daní – vymedzenie predmetu dane, sadzby dane, príjmov podľa druhov, spôsob výpočtu dane, splatnosť dane, správca dane, atď.

3.1 Daň z príjmov fyzických osôb v ČR

Jednotné a zároveň všeobecné vymedzenie pojmu daň nie je zakotvené v súčasnej dobe v žiadnom českom účinnom právnom predpise. Výnimkou je Zákon č. 280/2009 Zb., daňový poriadok, v znení neskorších predpisov (ďalej len daňový poriadok), ktorý obsahuje vymedzenie pojmu daň, ale toto vymedzenie sa vzťahuje na tento daňový poriadok, čiže nie je ho možné použiť na výklad v inom zákone respektíve právnom predpise.

Podľa § 2 ods. 3 – 5 daňového poriadku sa pre účely tohto zákona daň považuje za peňažné plnenie

- a) označené zákonom ako daň, poplatok alebo clo,
- b) v rámci delenej správy.

Daň je aj plnenie peňažného charakteru v prípade že zákon stanoví spôsob správy peňažného plnenia podľa tohto zákona. Taktiež daňová strata, daňový odpočet a príslušenstva dane (úroky, penále, pokuty, atď.) tvoria daň.

3.1.1 Základné pojmy

Daň z príjmov FO je priamou daňou a tá zaťažuje daňovníkov príjem (majetok) priamo a teda veľkosť dane závisí na jeho finančných a majetkových pomeroch.

Subjekt, ktorý je povinný platiť daň z príjmov FO je daňovník. ktorý môže byť daňový rezident Českej republiky alebo daňový nerezident.

Príjmom sa pre účely dane rozumie príjem (peňažný, nepeňažný) bez zreteľa, ako bol nadobudnutý. Pokiaľže má príjem naturálnu podobu, musí byť ocenený teda musí byť stanovená jeho finančná hodnota a presný spôsob ocenenia je uvedený v § 3 ods. 3 českého ZDP.

3.1.2 Predmet dane a príjmy oslobodené od dane

FO môže príjem získať z rôznych zdrojov, preto existujú rôzne druhy príjmov a taktiež môže príjem dosiahnuť prostredníctvom bezodplatného plnenia (daru), dedičstva, výhry, pôžičky a inými rôznymi spôsobmi. Príjem môže daňovník dosiahnuť aj výmenou. Existuje veľa výnimiek, kedy daňovník dosahuje peňažný (nepeňažný) príjem ktorý je oslobodeným od dane alebo nie je predmetom dane z príjmov. Právna úprava príjmov FO je český ZDP.

Poplatník musí správne rozdeliť svoje príjmy do jednotlivých druhov príjmov, aby pri podaní daňového priznania mohol správne stanoviť jednotlivé základy dane pomocou ktorých sa vypočíta celkový základ dane z príjmov FO, a z tohto celkového základu dane správne vypočítať svoju daňovú povinnosť.

§ 3 českého zákona ustanovuje, ktoré príjmy nie sú predmetom dane a teda dosiahnutie týchto príjmov nepodlieha dani z príjmov FO. Pre predstavu sú to napríklad príjmy, ktoré vznikli na základe obstarania investícií v zmysle zákona, ktorý upravuje pravidla týkajúce sa prevodu majetku vo vlastníctve štátu na iné osoby. Spravidla ide o podielové listy a akcie.

Existujú aj rôzne príjmy oslobodené od dane a tie sa neuvádzajú do daňového priznania. Oslobodenie príjmu nastáva v prípade, pokiaľ príjem splní určité podmienky. Jednou z podmienok je splnenie časového testu, ktorý súvisí s príjmom získaným predajom rodinného domu alebo bytovej jednotky, kde predávajúci mal bydlisko najmenej 2 roky tesne pred predajom. V prípade, že predajca nesplní podmienku trvalého bydliska, ale je vlastníkom tejto nehnuteľnosti aspoň 5 rokov, predajca daň nemusí platiť. Spoločnou podmienkou pre časový test je, aby rodinný dom alebo jednotka nebola zaradená do obchodného majetok. Taktiež od dane je oslobodený príjem vyplatený v podobe štipendia napríklad z rozpočtu štátu alebo obce, kraja, prijaté plnenie z vyživovacej povinnosti, príjem plynúci z daňového bonusu alebo dávka pre osobu trpiacou zdravotným postihnutím a dávka poskytnutá v hmotnej núdzi. Pokiaľ si subjekt šetri na doplnkové penzijné sporenie tak penzia vyplácaná z tohto sporenia je oslobodená, patria tu aj prostriedky vyplatené zúčastneného na dôchodkovom sporení, pokiaľ je dôchodkové sporenie ukončené podľa právneho predpisu o ukončení dôchodkového sporenia. Patrí tu aj príjem dosiahnutý v podobe dávky alebo služby zo sociálneho poistenia vlastne nemocenského a dôchodkového poistenia podľa zákona. Všetky príjmy, ktoré spadajú do kategórie oslobodených príjmov sú všeobecne zakotvené v ustanovení § 4 českého ZDP. Taktiež je dôležité sledovať ustanovenia, ktoré sa týkajú jednotlivých druhov príjmov FO, kde existujú rôzne špecifické prípady, kedy je príjem oslobodený od platenia dane.

Samostatnú časť v rámci oslobodení od dane podľa § 4 tvorí oslobodenie bezodplatných príjmov upravených v § 4a. Táto časť zákona vznikla na základe zrušenia právnej úpravy, ktorá upravovala daň dedičskú, darovaciu a daň z prevodu nehnuteľnosti. Od roku 2014 rieši problematiku vybraných daní český ZDP a práve v ustanovení § 4a je upravená tematika dedičstva, ktorá je označovaná ako bezodplatné nadobudnutie, a teda je úplne oslobodené od platenia dane. Oslobodenie sa týka aj PO, s výnimkou neziskových organizácií, ktoré už pred zavedením bezodplatného nadobudnutia boli oslobodené od platenia dane dedičskej.

3.1.3 Základ dane

ZD z príjmov FO je rozdiel medzi dosiahnutými príjmami daňovníka za zdaňovacie obdobie a preukaznými výdajmi, ktoré daňovník vynaložil za účelom dosiahnutia, zaistenia a udržania príjmov. Subjekt si môže vybrať, či si svoje príjmy zníži o skutočné výdaje alebo percentom z príjmov. Nie každý druh príjmu si môže daňovník znížiť o výdaje.

Daňovník môže dosahovať súčasne viac ako jeden druh príjmu podľa § 6 až 10 českého ZDP. Pri stanovení celkového základu dane je nutné zistiť, či súčet čiastkových základov dane podľa § 7 až 10 záporný alebo kladný. Ak je súčet čiastkových základov záporný, daňovník dosahuje daňovú stratu, ktorú si uplatní ako odpočítateľnú položku a základom dane je čiastkový základ dane z príjmov zo závislej činnosti, Pokiaľ je súčet vybraných čiastkových základov dane kladný, celkovým základom dane je súčet všetkých čiastkových základov dane z príjmov FO pozri vzorec

$$CZD = \check{CZD}_{\S 6} + \check{CZD}_{\S 7} + \check{CZD}_{\S 8} + \check{CZD}_{\S 9} + \check{CZD}_{\S 10}, \quad (3.1)$$

kde CZD je celkový základ dane, \check{CZD} je čiastkový základ dane .

Pokiaľ daňovník dosahuje príjem podľa § 6 českého ZDP čiže príjmy zo závislej činnosti, nemá nárok na uplatnenie výdajov práve naopak, príjmy sa zvyšujú o zdravotné a sociálne poistenie, ktoré je zamestnávateľ povinný hrať za zamestnanca nasledujúco

$$\check{CZD}_{\S 6} = P \cdot 1,34, \quad (3.2)$$

kde P znamená príjmy, 1,34 je koeficient, pre výpočet povinného poistenia ktoré je povinný zamestnávateľ platiť za zamestnanca.

Ak dosahuje príjmy zo samostatnej činnosti alebo z nájmu, môže si príjmy dosiahnuté z týchto zdrojov znížiť o výdaje a to buď v skutočnej výške alebo percentom z príjmov. Čiastkový základ dane sa stanoví ako

$$\check{ZD}_{\S 7, \S 9} = P - V, \quad (3.3)$$

kde V sú výdaje buď skutočne alebo stanovené percentom z príjmu, podľa § 7 ods. 7 českého ZDP.

Pri výkone samostatnej činnosti môže daňovník viesť namiesto daňovej evidencie podvojnú účtovníctvo, a vtedy sa ČZD určí podľa vzorca nasledovne

$$\check{ZD}_{\S 7} = VH, \quad (3.4)$$

kde VH je výsledok hospodárenia.

Príjmy z kapitálového majetku sa uplatňujú v plnej výške bez nároku na zníženie a teda

$$\check{ZD}_{\S 8} = P, \quad (3.5)$$

kde P vyjadruje príjem z kapitálového majetku.

Príjmy spadajúce do kategórie ostatných príjmov ide znížiť o výdaje ale len v skutočnej výške. Výnimkou ostatných príjmov sú príjmy získané z príležitostnej poľnohospodárskej výroby, pri ktorých si je možné uplatniť aj paušálne výdaje. ČZD sa určí ako

$$\check{ZD}_{\S 10} = P - V, \quad (3.6)$$

kde P je ostatný príjem a V označuje výdaj skutočný alebo paušálny, podľa druhu ostatného príjmu.

Výška paušálnych výdajov, o ktoré si môže znížiť daňovník svoje príjmy, závisí na zdroji, z ktorého príjmy plynú a pri príjmu zo samostatnej činnosti je taktiež nutné rozlíšiť, o akú činnosť sa jedná. Spôsob uplatnenia výdajov nejde spätne zmeniť. Pri príjmoch z nájmu má daňovník právo sa rozhodnúť, či prizná výdaje v skutočnej výške alebo si ich uplatní percentom z príjmov. Pri zvolení druhej možnosti si môže uplatniť výdaje vo výške 30 %

z príjmov, najviac však do čiastky 300 000 Kč. Osoba samostatne zárobkovo činná si uplatní v prípade vykonávania

- a) poľnohospodárskej výroby, remeselnej činnosti alebo lesného a vodného hospodárstva 80 % z týchto príjmov, najviac však 800 000 Kč za zdaňovacie obdobie,
- b) iného živnostenského podnikania ako je remeselné 60 % z týchto príjmov, maximálne 600 000 Kč,
- c) inej samostatnej činnosti (napríklad tlmočníctvo, prekladateľstvo, súdne znalectvo) 40 % z týchto príjmov, nanajvýš 400 000 Kč.

V prípade, že živnostník prenajíma majetok zaradený do obchodného majetku, si môže uplatniť 30 % z príjmu, ktorý mu plyne z tohto nájmu, maximálne 300 000 Kč (BussinessInfo.cz, 2017).

3.1.4 Optimalizácie daňového základu a sadzba dane

Daňovník má nárok na zníženie svojho základu pomocou nezdaniteľnej časti základu dane (ďalej len NČZD). Uplatňujú sa na konci zdaňovacieho obdobia v ročnom zúčtovaní a podrobné pravidla uplatnenia sú upravené v ustanovení § 15 českého ZDP. Daňovník si môže aplikovať

- a) hodnotu bezodplatného plnenia (do roku 2014 označované dar),
- b) zaplatené úroky z hypotečného alebo stavebného úveru,
- c) príspevok na penzijné pripoistenie, penzijne poistenie alebo doplnkové penzijne sporenie,
- d) príspevok na súkromné životné poistenie,
- e) zaplatené členské príspevky odborovej organizácií členom odborovej organizácie,
- f) poplatky za skúšky, ktoré overujú výsledky nasledujúceho vzdelania.

Aby si mohla FO uplatniť bezodplatné splnenie v ročnom zúčtovaní, musia byť splnené zákonom stanovené podmienky. Jednou z nich je aj skutočnosť, komu môže byť dar poskytnutý. Spravidla ide o bezodplatné plnenie poskytnuté obciam, krajom, organizačným zložkám štátu alebo PO so sídlom na území ČR. Ďalšou podmienkou je minimálna celková hodnota plnenia, ktorá za dané zdaňovacie obdobie je aspoň 1 000 Kč alebo presiahne 2 % zo základu dane a najviac je možné odčítať 15 % zo základu dane. Medzi bezodplatné plnenie

patri aj bezpríspevkové (až na náhrady cestovných výdajov) darovanie krvi alebo jej zložiek, darovanie orgánu od žijúceho darcu. V roku 2018 nastala zmena nielen v hodnote, ktorú si za rok 2017 môžu daňovníci uplatniť, ale pribudla tu aj možnosť znížiť si svoj ZD vďaka bezodplatnému odberu krvotvorných buniek až o 20 000 Kč za jeden odber. Do roku 2017 bola hodnota jedného odberu krvi ocenená čiastkou 2 000 Kč, po zmene táto hodnota narástla až na 3 000 Kč, čiastka poskytnutá za darovanie orgánu žijúcim darcom ostala nezmenená, vo výške 20 000 Kč (BussinessInfo.cz, 2017).

ZD si môže znížiť doložením potvrdenia o zaplatených úrokoch, ktoré mu plynú zo stavebného úveru alebo úvery hypotečného, ktorý bol poskytnutý bankou alebo stavebnou sporiteľnou. Podmienkou uplatnenia je skutočnosť, že poskytnuté prostriedky musia byť použité na financovanie bytových potrieb čiže napríklad na výstavbu alebo kúpu bytového domu, rodinného domu a jednotky. Spadá tu aj kúpa pozemku, ktorý je následne použitý na stavbu bytovej potreby. Nanajvýš je možné znížiť upravený ZD o čiastku 300 000 Kč za zdaňovacie obdobie.

Daňový základ je možné optimalizovať aj o príspevok zaplatený daňovníkom na penzijné pripoistenie, penzijné poistenie a tiež doplnkové penzijné poistenie. Maximálne 24 000 Kč za zdaňovacie obdobie. Pre rok 2017 došlo k zmene metodiky výpočtu uznateľných príspevkov na penzijné pripoistenie a doplnkové penzijné pripoistenie. Princíp výpočtu spočíva v znížení zaplateného mesačného príspevku o 1 000 Kč a výsledná suma predstavuje NČZD. Teda pokiaľ si chce daňovník znížiť svoj ZD, jeho mesačný príspevok musí byť väčší ako 1 000 Kč. Pri splnení zákonných podmienok sa úhrn zaplateného poistného uplatní na konci zdaňovacieho obdobia ako NČZD, opäť najviac 24 000 Kč za rok.

Daňový subjekt má možnosť zriadiť si súkromné životné poistenie, ktoré slúži na krytie rizík spojených s ohrozením ľudského života. Ide o súhrn niekoľkých druhov poistenia, kde sa kombinujú dva typy rizika – riziko smrti a riziko dožitia. Hranica maximálne odpočtu je 24 000 Kč za zdaňovacie obdobie. Tiež sú zákonom stanovené podmienky, ktoré je nutné dodržať aby vznikol nárok na odpočet.

Zamestnanec alebo iná FO má možnosť stať sa členom odborovej organizácie. Členovia platia členský poplatok za účasť v odborovej organizácii. Suma zaplatených príspevkov môžu znížiť ZD až do výšky 1,5 % zdaniteľných príjmov dosahovaných podľa § 6 českého ZDP ale zároveň nesmie prekročiť čiastku 3 000 Kč za zdaňovacie obdobie.

Platba za skúšku, ktorá overuje výsledky ďalšieho vzdelania je poslednou NČZD pomocou ktorej si môže zamestnanec optimalizovať ZD. Podmienkou je, aby poplatok za skúšky nebol zaplatený zamestnávateľom a súčasne aby nebol uplatnený daňovníkom ako výdaj. ZD je možné znížiť o 10 000 Kč, daňovník trpiaci zdravotným postihnutím o 13 000 Kč, a subjekt trpiacim ťažkým zdravotným postihnutím je možné odčítať až 15 000 Kč.

Inou skupinou položiek, ktoré redukovujú ZD sú odčítateľné položky. Spadá tu daňová strata, odpočet na podporu výskumu a vývoja a odpočet na podporu odborného vzdelávania.

FO môžu vykazovať na konci účtovného obdobia daňovú stratu t. j. výdaje vynaložené v súvislosti s určitou činnosťou sú väčšie ako samostatne príjmy. Strata môže vzniknúť pri príjmoch zo samostatnej činnosti, u nájmu alebo pri ostatných príjmoch. Daňovú stratu je možné odčítať na konci zdaňovacieho obdobia od sumy čiastkových základov dane podľa § 7 až 10, maximálne v 5 bezprostredne po sebe idúcich zdaňovacích obdobiach po období, kedy bola strata dosiahnutá. Najviac však do výšky sumy týchto čiastkových základov dane.

Ďalšou položkou znižujúcou ZD daňovníka je odpočet na podporu výskumu a vývoja. V prípade, že si tento odpočet daňovník nemôže uplatniť napríklad z dôvodu dosiahnutia daňovej straty alebo jeho ZD je príliš nízky, má nárok si tento odpočet uplatniť až v 3 období ktorý nastáva po období, kedy tieto výdaje vznikli. Od 1.1.2005 si mohol daňovník znížiť ZD maximálne o 100 % výdajov vynaložených na výskum a vývoj. V roku 2014 nastala zmena, nielenže si môže daňovník stále uplatniť 100 % výdajov, ale pokiaľ nasledujúci rok navýši svoj výdaj na podporu výskumu a vývoja, je možné uplatniť si až 110 % z medziročného navýšenia výdajov naložených v rozhodnom období. Veľkou výhodou podporovania výskumu a vývoja je skutočnosť, že nastáva takzvané dvojité uplatnenie týchto nákladov respektíve výdajov. Prvýkrát tieto výdaje redukovujú daňovú povinnosť pri stanovení základu dane, pretože sú zákonom uznané ako výdaje vynaložené za účelom dosiahnutia, zaistenia a udržiavania príjmov. Po druhýkrát je to v okamihu, kedy si daňovník uplatní tieto výdaje ako odčítateľnú položku.

Sadzba dane z príjmov FO je vo výške 15 % zo základu dane upraveného o NČZD, odpočítateľné položky a následne zaokrúhleného na celé sto koruny nadol. Vypočítanú daň je možné znížiť prostredníctvom zliav na dani a daňových zvýhodnení.

3.1.5 Zľavy na dani

Zľavy na dani, ktoré slúžia na zníženie vypočítanej dane z príjmov FO. Najznámejšou je zľava na dani pre poplatníka dane z príjmov FO označovaná ako zľava na poplatníka a je v ročnej výške. Základná zľava na daňovníka je vo výške 24 840 Kč.

Daňovník si môže uplatniť tiež zľavu na manžela respektíve manželku v rovnakej výške, pokiaľ táto osoba nedosahuje vlastný príjem väčší ako 68 000 Kč za zdaňovacie obdobie. Podmienkou je, že musia žiť v spoločnej hospodáriacej domácnosti a ak je manžel (manželka) držiteľkou ZTP/P preukazuje, zľava sa zvyšuje na dvojnásobok t. j. 49 680 Kč. Po zmenách prijatých v roku 2018 si zľavu na manžela (manželku) môže uplatniť aj osoba samostatne zárobkovo činná bez ohľadu na spôsob uplatnenia výdavkov.

Taktiež ak je daňovník držiteľom preukazu ZTP/P má nárok na zľavu 16 140 Kč. Daňovník trpiaci invaliditou prvého alebo druhého stupňa si zníži svoju daň o 2 520 Kč, pri treťom stupni invalidity je to až 5 040 Kč.

Daňovník sa môže pri výkone činnosti zároveň pripravovať na výkon budúceho povolania štúdiom a s touto súvislosťou mu vzniká právo na zľavu na študenta vo výške 4 020 Kč. Maximálny vek pre uplatnenie je však 26 rokov, 28 rokov pri doktorandskom štúdiu na vysokej škole.

Všetky tieto zľavy okrem zľavy na manželku, si môže uplatniť daňovník aj počas zdaňovacieho obdobia a to vo výške 1/12 za každý kalendárny mesiac. Aby si daňovník mohol tieto zľavy uplatniť mesačne, musí podpísať prehlásenie poplatníka dane z príjmov FO zo závislej činnosti (ďalej len prehlásenie).

Pokiaľ daňovník dosahuje príjem podľa § 7 českého ZDP a prvýkrát použila elektronickú evidenciu tržieb a splní zákonné podmienky, má nárok na jednorazovú kompenzáciu v podobe zľavy 5 000 Kč.

Medzi ročné zľavy taktiež patri aj zľava za umiestnenie dieťaťa do predškolského zariadenia až do výšky minimálnej mzdy 12 200 Kč.

Zľavy na poplatníka ide odrátať maximálne do výšky vypočítanej dane to znamená, že daňová povinnosť nesmie nadobudnúť záporných hodnôt a čiže daň môže byť optimalizovaná až na nulovú daňovú povinnosť.

3.1.6 Daňové zvýhodnenie a splatnosť dane

Po tom, ako si daňovník zníži vypočítanú daň o zľavy na dani, má možnosť uplatniť si ešte daňové zvýhodnenie. Vychopen (2017) tvrdí, že uplatnenie daňového zvýhodnenia môže mať tri podoby a to podobu daňového bonusu, zľavy na dani alebo daňového bonusu a zároveň zľavy na dani. Na každé vyživované dieťa si daňovník môže uplatniť zľavu na dani až do výšky

svojej daňovej povinnosti a pokiaľ tento nárok prevyšuje daňovú povinnosť daňovníka, tak sa tento rozdiel označuje ako daňový bonus.

Nárok na daňový bonus vzniká v okamžiku, keď jeho hodnota je aspoň 100 Kč a daňovník dosahuje príjmy aspoň vo výške šesťnásobku minimálnej mzdy čiže 73 200 Kč. Je stanovená aj horná hranica daňového bonusu, pre rok 2018 to je 73 200 Kč.

Daňovník si môže uplatniť daňové zvýhodnenie na vlastné respektíve osvojené dieťa a tiež dieťa zverené do starostlivosti, ktorá nahrádza starostlivosť rodičov. Je možné ho uplatniť aj mesačne vo výške 1/12 z ročného zvýhodnenia na rozdiel od osoby samostatne zárobkovej činnnej, ktorá si ho uplatní až na konci zdaňovacieho obdobia v daňovom priznaní. Do roku 2018 si toto zvýhodnenie mohol uplatniť len živnostník, ktorý si uplatňoval výdaje v skutočnej výške, od tohto roku nie je spôsob uplatnenia výdajov rozhodujúci. Každoročne dochádza k zmene výšky daňového zhodnotenia, v roku 2018 došlo k zvýšeniu až skoro o 2 000 Kč na prvé dieťa. Výška daňového zvýhodnenia je v súčasnej dobe na prvé dieťa vo výške 15 204 Kč za rok, na druhé dieťa platí čiastka 19 505 Kč, na tretie a ďalšie dieťa je čiastka stanovená na 24 204 Kč za rok. Pokiaľ je dieťa držiteľom preukazu ZTP/P, výška daňového zvýhodnenia sa zvyšuje na dvojnásobok.

Vypočítaná výsledná daňová povinnosť je splatná v termíne podania daňového priznania. Termín podania daňového priznania je do 1.4. daného roku a pokiaľ tento deň pripadá na nepracovný deň, spadá tento termín na najbližší pracovný deň. Ak daňovníkovi podáva daňové priznanie daňový poradca, termín sa predĺži o 3 mesiace teda až do 1.7. daného roku. Postup stanovenia základu a výslednej daňovej povinnosti je zobrazený v prílohe č. 1.

3.2 Príjem zo závislej činnosti ČR

Príjmom zo závislej činnosti sa podľa § 6 českého ZDP myslí

- a) plnenie v podobe príjmu zo súčasného alebo predchádzajúceho pracovnoprávneho, služobného alebo členského pomeru a podobne pomeru, v ňom poplatník pri výkone práce pre platiteľa príjmu je povinný dbať na príkazy platiteľa,
- b) plnenie v podobe funkčného pôžitku,
- c) príjmy za prácu člena družstva, spoločníka spoločnosti s ručením obmedzeným, komanditistu komanditnej spoločnosti,

- d) odmeny člena orgánu právnickej osoby a likvidátora,
- e) príjmy plynúce v súvislosti so súčasným, budúcim alebo predchádzajúcim výkonom činnosti, z ktorej plynú príjmy podľa písmena a) až c), bez ohľadu na to, či plynú od platiteľa, u ktorého poplatník vykonáva činnosť, z ktorej plynie príjem zo závislej činnosti, alebo od platiteľa, u ktorého poplatník túto činnosť nevykonáva.

Pri príjmoch zo závislej činnosti nezáleží, či sú vyplácané opakovane alebo jednorazovo. Môže mať podobu aj nepeňažného príjmu. Medzi nepeňažný príjem patri bezodplatne poskytnutie motorového vozidla zamestnávateľom zamestnancovi, či už na pracovné alebo súkromné účely, vo výške 1 % zo vstupnej ceny vozidla za každý mesiac používania. Mesačná hodnota nepeňažného príjmu musí byť aspoň 1 000 Kč.

Tieto príjmy plynú zamestnancovi ako odmena zo závislej činnosti, ktorú vykonáva pre zamestnávateľa. Termín závislá práca je upravená Zákonom č. 262/2006 Zb., zákonník práce v znení neskorších predpisov (ďalej len český zákonník práce) v § 2 ods. 1 a 2 ako práca, ktorá je vykonávaná vo vzťahu nadriadenosti zamestnávateľa a podriadenosti zamestnanca, menom zamestnávateľa, podľa pokynov zamestnávateľa a zamestnanec ju pre zamestnávateľa vykonáva osobne. Závislá práca musí byť vykonávaná za mzdu, plat alebo odmenu za prácu, na náklady a zodpovednosť zamestnávateľa, v pracovnej dobe na pracovisku zamestnávateľa, popri prípade na inom dohodnutom mieste. V českom zákonníku práce sú uvedené dve formy, na základe ktorých môže zamestnanec vykonávať prácu pre zamestnávateľa. Pracovná činnosť môže mať formu pracovného pomeru alebo dohody o prácach vykonaných mimo pracovný pomer. Pokiaľ je práca vykonávaná mimo pracovný pomer, zamestnávateľ môže uzavrieť so zamestnancom dohodu o vykonaní práce alebo dohodu o pracovnej činnosti. Tieto dohody okrem pár výnimiek majú rovnakú právnu úpravu ako pracovný pomer.

3.2.1 Predmetom dane nie je

Okrem všeobecného vymedzenia príjmov FO nepodliehajúcich dani v § 3 ods. 4 českého ZDP, existuje aj konkrétne upravenie príjmov zo závislej činnosti, ktoré nie sú predmetom dane.

Pri výkone závislej činnosti môžu vzniknúť zamestnancovi cestovné výdaje, pri ktorých mu vzniká nárok od zamestnávateľa na náhradu týchto výdajov. Poskytnutá náhrada zamestnávateľom predstavuje príjem, ktorý nie je predmetom dane z príjmov zo závislej činnosti.

Zamestnávateľ má povinnosť zamestnancovi vytvoriť vhodné pracovné podmienky pre výkon práce, inak by mohlo dôjsť k poškodeniu zdravia zamestnanca. S týmto zabezpečením súvisí aj poskytnutie ochranných pracovných prostriedkov a pracovného oblečenia. Patria tu čistiace, dezinfekčné prostriedky, ochranné nápoje, rovnošaty, rôzne druhy pracovného oblečenie a pracovnej obuvi a hodnota týchto predmetov nie je zdaniteľným príjmom.

Príjmom zo závislej činnosti taktiež nie je náhrada poskytnutá zamestnávateľom zamestnancovi za opotrebenie vlastného náradia zamestnanca, ktoré používa pri výkone činnosti. Tiež predmetom dane nie je prijatá záloha zamestnancom od zamestnávateľa, ktorá je poskytnutá z dôvodu následného vydania zamestnancom v mene zamestnávateľa.

3.2.2 Príjmy oslobodené od dane

Rovnako ako v predchádzajúcej podkapitole, aj pri oslobodených príjmoch existujú špecifické prípady kedy je dosahovaný príjem v rámci závislej činnosti oslobodený od dane. Všetky výnimky príjmov, ktoré nepodliehajú dani, sú vymedzené v ustanovení § 6 ods. 9 českého ZDP a v rámci tejto časti sú uvedené len tie najčastejšie.

Pri určitých pracovných pozíciách je nutné, aby zamestnanec prešiel určitým odborným rozvojom alebo rekvalifikáciou, ktorú zabezpečuje zamestnávateľ pre zamestnanca ako nepeňažný príjem oslobodený od dane. Odborným rozvojom sa myslí povinné zaškolenie alebo zaučenie zamestnanca, zvyšovanie kvalifikácie určitou formou prípravy k dosiahnutiu vyššieho stupňa vzdelania a iné. Rekvalifikácia znamená prehĺbenie, rozšírenie a zvýšenie existujúcej kvalifikácie alebo získanie úplne novej kvalifikácie.

Zamestnávateľ môže poskytnúť svojim zamestnancom stravovanie ku spotrebe na pracovisku alebo v rámci závodného stanovania, ktoré je zaistené pomocou iných subjektov. Tieto nepeňažné plnenia a aj poskytnuté nealkoholické nápoje ku spotrebe na pracovisku sú oslobodené od platenia dane.

Tiež rôzne plnenia z fondov, zo zisku alebo plnenia ako nedaňový náklad je pre príjemcu príjmom oslobodeným od dane. Medzi najznámejšie nepeňažné plnenie tohto druhu patrí poskytnutie využitia rekreačných alebo kultúrnych zariadení alebo akcií až do celkovej hodnoty plnenia 20 000 Kč za rok. Patrí tu aj bezodplatné nepeňažné plnenie poskytnuté zamestnávateľom v celkovej výške 2 000 Kč za rok. (Finanční správa, 2018)

V prípade zhoršenia sociálnej situácie zamestnanca spravidla v dôsledku živelnej pohromy, priemyslovej alebo ekologickej havárie, mu môže zamestnávateľ poskytnúť výpomoc z fondov až 500 000 Kč.

Čím ďalej, tým viac zamestnávateľom poskytuje ako benefit svojim zamestnancom príspevok na penziu alebo súkromné životné poistenie. Pri splnení zákonom stanovených podmienok až do výšky 50 000 Kč za rok je tento príspevok pre zamestnanca oslobodeným príjmom.

Ďalším benefitom môže byť poskytnutie prechodného ubytovania formou nepeňažného plnenia až do výšky 3 500 Kč za mesiac, pokiaľ pracovná sila dochádza do zamestnania mimo obec svojho bydliska. Nejedná sa však o ubytovanie v rámci pracovnej cesty zamestnanca. (Finanční správa, 2018)

a) Zdravotné a sociálne poistenie

ZD pre výpočet dane z príjmu zo závislej činnosti je súčin príjmu a koeficientu 1,34 tzv. super hrubá mzda. Super hrubá mzda (ďalej len SHM) predstavuje príjem zamestnanca navýšený o povinné odvody do zdravotnej a sociálnej poisťovne, ktoré hradí za neho zamestnávateľ.

b) Zdravotné poistenie

Zamestnávateľ má zákonnú povinnosť odvádzať za vlastných zamestnancov odvody do zdravotnej a sociálnej poisťovne. Vymeriavací základ (ďalej len VZ) pre výpočet povinných odvodov zamestnanca aj zamestnávateľa je hrubá mzda zamestnanca avšak minimálna hranica, z ktorej sa zdravotné poistenie (ďalej len ZP) platí je 12 200 Kč, čo predstavuje minimálnu mzdu v ČR pre rok 2018. Zamestnanci, ktorí dosahujú nižšie príjmy ako je minimálna mzda, sú povinní doplatiť zdravotnej poisťovni rozdiel medzi čiastkou 12 200 Kč a jeho hrubou mzdou vo výške 13,5 % zo vzniknutého rozdielu. Zamestnávateľ vypláca zdravotnej poisťovne poistné za zamestnancov vo výške 9 % z VZ a zamestnanec 4,5 % z jeho hrubej mzdy (Všeobecná zdravotní pojišťovna České republiky, 2018).

c) Sociálne poistenie

Zamestnávateľ za svojich zamestnancov má povinnosť taktiež platiť sociálne poistenie (ďalej len SP) vo výške 25 % z VZ, zamestnancova povinnosť voči sociálnej poisťovne je nižšia, vo výške 9 % z VZ. VZ je rovnako ako pri ZP, hrubá mzda zamestnanca ale s tým rozdielom, že pri SP nie je stanovená minimálna čiastka z ktorej sa poistné vypočíta. Naopak, pri SP je zákonom stanovený limit, z ktorého musí zamestnanec a zamestnávateľ odvieť poistné. Aktuálne je to čiastka 1 438 992 Kč. Pokiaľ zamestnanec túto čiastku prekročí,

z nadlimitnej čiastky nasledujúce mesiace v danom roku neodvádza poistné ani on, ani zamestnávateľ (Česká správa sociálního zabezpečení, 2018).

Prehľad zmien maximálneho VZ od roku 2012 do súčasnosti je zobrazený v tab. 3.2.

Tab. 3.2 Zmeny maximálneho vymeriavacieho základu v období 2014– 2018.

Rok	Výška maximálneho VZ
2018	1 438 992 Kč
2017	1 355 136 Kč
2016	1 296 288 Kč
2015	1 277 328 Kč
2014	1 245 216 Kč

Zdroj: Zákon č. 589/1992 Zb., o poistnom na sociálne zabezpečenie a príspevok na štátnu politiku zamestnanosti, v znení neskorších predpisov, vlastné spracovanie.

3.3 Daň z príjmov fyzických osôb v SR

V porovnaní s Českou republikou, kde je pojem daň vymedzený aspoň pre účely daňového poriadku, v žiadnej Slovenskej právnej úprave neexistuje presná definícia daň. Daňová teória príjmov FO v SR je veľmi podobná, ako v ČR.

Príjem môže byť v podobe peňažného alebo nepeňažného plnenia a rovnako ako pri subjekte dane ČR, tak aj na Slovensku je nutné rozlíšiť rozsah daňovej povinnosti daňovníka, ktorá môže byť buď obmedzená alebo neobmedzená. (Finančná správa SR, 2018)

3.3.1 Predmet dane a príjmy oslobodené od dane

Predmetom dane je príjem zo závislej činnosti, príjem z podnikania, z inej samostatnej zárobkovej, z prenájmu a z použitia diela a umeleckého výkonu, príjem z kapitálového majetku, ostatné príjmy a taktiež pri splnení zákonných podmienok aj podiel :

- a) na zisku obchodnej spoločnosti alebo družstva,
- b) na výsledku hospodárenia tichého spoločníka,
- c) člena pozemkového spoločenstva na zisku a majetku.

Naopak, predmetom dane nie sú prijaté náhrady oprávnených osôb v súlade s osobitnými predpismi, pôžičky alebo úvery, daň z pridanej hodnoty uplatnenú v cene tovarov a služieb ak sa jedná o platiteľa tejto dane, príjem z nových akcií a podielov alebo ich výmeny pri zrušení daňovníka bez likvidácie. Patrí tu aj príjem dosiahnutý prostredníctvom vydania, darovania alebo dedenia nehnuteľnej alebo hnutelnej veci, práva.

Slovenský ZDP presne vymedzuje, ktoré príjmy sú oslobodené od platenia dane sú si veľmi podobné s oslobodenými príjmami v ČR. Najčastejšie sú to rôzne druhy dávok, príspevkov a podpôr napríklad zo zdravotného, sociálneho alebo dôchodkového poistenia, tiež príspevky a dávky v prípade hmotnej núdze poskytnutú na zaopatrenie hlavných životných podmienok. Príjmom oslobodeným je aj príjem z predaja nehnuteľnosti na základe kúpnej, darovacej alebo zámennej zmluvy, pokiaľ sa splní časový test 5 rokov tzn. predaj sa uskutoční po uplynutí 5 rokov od okamžiku získania vlastníctva. Daňovník môže zdediť nehnuteľnosť pre ktorú tiež platí 5 ročný časový test a počíta sa od okamžiku smrti poručiteľa. Aby došlo k oslobodeniu od dane v prípade predaja nehnuteľnosti zaradenej do obchodného majetku, musí byť medzi okamžikom vyradenie nehnuteľnosti z obchodného majetku a okamžikom predaja aspoň 5 rokov. Patria tu aj štipendia zo štátneho rozpočtu, štipendia poskytnuté vysokými školami. výhry v lotériách, prijaté výhry alebo ceny nepresahujúce hodnotu 350 € za jednu cenu

respektíve výhru a rôzne daňové zvýhodnenia. Od 1.1.2018 je slovenský ZDP rozšírený o daňové zvýhodnenie na zaplatených úrokoch z úveru poskytnutého na bývanie, ktoré môže mať podobu daňového bonusu a tento bonus je oslobodený od dane.

3.3.2 Základ dane

Pred stanovením celkového ZD sa stanovujú jednotlivé čiastkové základy dane všetkých druhov príjmov okrem kapitálového majetku, ktorý sa od 1.1.2016 nezahŕňa do celkového základu dane.

Príjem plynúci z kapitálového majetku predstavuje samostatný ZD a ten sa rovná celkovému príjmu plynúcemu z kapitálového majetku.

Čiastkový základ dane (ďalej len ČZD) pre závislú činnosť je rozdiel medzi zdaniteľnými príjmami zo závislej činnosti a povinným poistením hradeného zamestnancom prípadne príspevkami na poistenie zamestnanca v zahraničí, pokiaľ ide o poistenie totožného druhu. Tento ČZD sa teda vypočíta pomocou vzorca

$$\text{ČZD}_{\S 5} = P - \text{poistné (príspevky)}, \quad (3.7)$$

kde P je príjem zo závislej činnosti.

Pri stanovení ČZD podľa § 6 slovenského ZDP, sa môže daňovník rozhodnúť či príjem zníži o reálne vynaložené výdaje alebo si ich uplatní paušálnou čiastkou. Pokiaľ si chce uplatniť skutočné výdaje, ČZD sa určí ako

$$\text{ČZD}_{\S 6} = P - V (\text{skutočné}), \quad (3.8)$$

kde P sú príjmy § 6 slovenského ZDP a V sú skutočné výdaje vynaložené za účelom dosiahnutia tohto druhu príjmu.

Ak sa však daňovník rozhodne uplatniť výdaje paušálom, môže si príjem znížiť aj o povinné poistné odvody, ktoré boli reálne zaplatené a ČZD sa vypočíta ako

$$\text{ČZD}_{\S 6} = P - V (\text{paušálne}) - \text{poistné}, \quad (3.9)$$

kde P je príjem podľa § 6 slovenského ZDP a V sú paušálne výdaje.

Tretou možnosť je, pokiaľ sa daňovník rozhodne viesť podvojné účtovníctvo. V tomto prípade je výpočet ČZD určený rovnicou

$$\check{C}ZD_{\S 6} = VH, \quad 3.10)$$

kde VH označuje výsledok hospodárenie.

Poslednou kategóriou sú ostatné príjmy, kde sa ČZD sa určí ako

$$\check{C}ZD_{\S 8} = P - V \text{ (skutočné)}, \quad 3.11)$$

kde P je príjem spadajúci do skupiny ostatných príjmov a V je skutočný výdaj.

Výška paušálnych výdavkov je upravená v zákone č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (ďalej len živnostenský zákon) a v porovnaní s ČR, je stanovená len jedna percentuálna sadzba. Tento rok došlo k zvýšeniu paušálnych výdavkov zo 40 % na 60 % z celkového príjmu dosahovaného podľa § 6 ods. 1, 2 slovenského ZDP, s hornou hranicou 20 000 €.

Až po zistení ČZD je možné stanoviť celkový základ dane, ktorý sa zistí ako súčet čiastkových základov dane podľa § 5, 6 ods. 1 a 2 slovenského ZDP znížených o NČZD a čiastkových základov dane podľa § 6 ods. 3 a 4 a § 8 slovenského ZDP (Schultzová, 2011).

3.3.3 Optimalizácia daňového základu a sadzba dane

Aj v SR si daňovník môže po splnení zákonných podmienok optimalizovať svoj ZD. Jednou z možností optimalizácie je uplatnenie si NČZD, ktorú si môže daňovník uplatniť len na svojich aktívnych príjmoch t. j. príjem zo závislej činnosti, príjem podľa § 6 ods. 1 a 2 slovenského ZDP (príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti).

Na týchto príjmoch si v roku 2018 môže uplatniť NČZD na daňovníka, na manžela (manželku), NČZD na kúpeľníctvo. NČZD je aj zaplatený príspevok na doplnkové dôchodkové sporenie.

Možnosť uplatnenia NČZD na daňovníka závisí na dvoch premenných. Prvou premennou je výška životného minima (ďalej len ŽM) pre daný rok. Oblasť ŽM je upravená v Zákone č. 601/2003 Z. z. o životnom minime a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len zákon o životnom minime). Po 4 rokoch došlo k zvýšeniu tejto hranice o 1,39 € čiže cieľovou čiastkou pre rok 2018 je 199,48€ za mesiac. Druhou premennou je ZD daňovníka

z aktívnych príjmov a keďže došlo k zmene výšky ŽM, zmenila sa aj výška NČZD na daňovníka.

Výška NČZD na daňovníka môže nadobúdať hodnotu

- a) 3 830,02 € za rok, pokiaľ sa ZD rovná alebo nižší ako 19 948 € (sto násobok ŽM),
- b) rozdielu 8 827,016 € a $\frac{1}{4}$ ZD, pokiaľ je ZD vyšší ako 19 948 € (ak je rozdiel rovný alebo menší 0, NČZD na daňovníka je rovná 0).

Čiastka 3 830,02 € predstavuje 19,2 násobok sumy ŽM a čiastka 8 827,016 € je 44,2 násobok aktuálnej sumy ŽM. Túto NČZD si môže daňovník uplatňovať u jedného zamestnávateľa mesačne, pokiaľ u neho podpísal vyhlásenie na uplatnenie NČZD na daňovníka a daňový bonus (ďalej len vyhlásenie). Ak ho nepodpíše, NČZD na daňovníka sa uplatní na konci zdaňovacieho obdobia v daňovom priznaní alebo v ročnom zúčtovaní (Podnikajte.sk, 2017).

Ďalej si daňovník v ročnom zúčtovaní alebo v daňovom priznaní môže uplatniť NČZD na manželku resp. manžela (ďalej len NČZD na manželku). To, či má daňovník nárok na túto NČZD závisí na výške vlastného príjmu manželky. Vlastným príjmom sa myslí príjem zo zamestnania, poskytnutá dávka v prípade straty zamestnania, materská dávka, príspevok na starostlivosť o dieťa, štátom poskytnutý príspevok na zaplatenie výdajov spojených so starostlivosťou o dieťa, nemocenská dávka pri pracovnej neschopnosti a úrok z terminovaných vkladov. Pri výpočte výšky NČZD na manželku sa sleduje ZD daňovníka.

Ak je ZD daňovníka nižší alebo rovný čiastke 35 268,06 € a jeho manželka (manžel)

- a) poberala vlastný príjem vyšší ako 3 830,02 €, výška NČZD na manželku je 0 €,
- b) poberala vlastný príjem nižší ako 3 830,02 €, výška NČZD na manželku sa určí ako rozdiel medzi čiastkou 3 830,03 € a dosiahnutým vlastným príjmom manželky (manžela),
- c) nepoberala žiaden vlastný príjem, výška NČZD na manželku je 3 830,02 €.

Pokiaľ daňovník poberal vyšší príjem v dôsledku čoho jeho ZD za zdaňovacie obdobie prevýšil čiastku 35 268,06 € a jeho manželka

- a) poberala vlastný príjem, výška NČZD na manželku sa určí ako 12 647,032 € - ($\frac{1}{4}$ ZD daňovníka – vlastný príjem manželky),

- b) nepoberala vlastný príjem, výška NČZD na manželku je rozdiel medzi 12 647,032 € - $\frac{1}{4}$ ZD daňovníka (ak je rozdiel rovný alebo menší 0, NČZD na daňovníka je rovná 0 €).

Nárok na uplatnenie tejto NČZD vzniká, ak manželka splní minimálne jednu z nasledujúcich podmienok:

- a) v spoločnej domácnosti s daňovníkom sa starala o dieťa do 3 rokov alebo do 6 rokov, pokiaľ ide o dieťa s nepriaznivým stavom alebo zverené do opateri nahrádzajúcej rodičov,
- b) je poberateľom príspevku na opatrovanie postihnutej osoby,
- c) je zaevidovaná ako uchádzač o zamestnanie,
- d) je zdravotne postihnutá prípadne ťažko zdravotne postihnutá (Podnikajte.sk, 2017).

Pomerne novou nezdaniteľnou časťou je NČZD na zaplatené príspevky na doplnkové dôchodkové sporenie (ďalej DDS) prípadne DDS v zahraničí, ktorý má rovnaký alebo porovnateľný charakter. Rovnako ako NČZD na manželku sa uplatňuje až na konci zdaňovacieho obdobia a výška tejto NČZD závisí na celkovej sume zaplatených príspevkov, maximálne však 180 € pre rok 2018. Vznik nároku je podmienený splnením oboch podmienok vymedzených v ustanovení § 11 ods. 12 slovenského ZDP.

V roku 2018 bol slovenský ZDP doplnený o NČZD na kúpeľníctvo, tzn. daňovník ktorému vzniknú výdaje týkajúce sa kúpeľnej starostlivosti a s ňou spätými službami si môžu znížiť ZD najviac do čiastky 50 € za kalendárny rok. NČZD sa uplatňuje na konci roka a daňovník si ju môže okrem seba uplatniť aj na manželku a vyživované dieťa, pokiaľ úhradu za starostlivosť uskutočnil za nich on. Maximálne tiež 50 € za osobu na rok (Podnikajte.sk, 2017).

Sadzba dane pri komparácii s ČR kde existuje len 15 % sadzba a prípadne solidárne zvýšenie dane pri nadlimitných príjmoch, v SR je výška sadzby dane závislá na druhu príjmu a pri niektorých druhoch príjmu aj na výške dosahovaného príjmu. Vypočítaná daň sa zaokrúhli na euro centy smerom nadol.

Príjmy z kapitálového majetku sa dania 19 % daňovou sadzbou bez ohľadu na zdroj príjmov.

Ak ZD daňovníka vypočítaný podľa § 4 slovenského ZDP za zdaňovacie obdobie:

- a) nepresiahne alebo je rovný čiastke 35 268,064 € (176,8 . ŽM), použije sa 19 % sadzba dane,
- b) presiahne čiastku 35 268,064 €, časť presahujúca rozhodnú čiastku je zdanená 25 % sadzbou dane a časť do limitu sa zdaní 19 % sadzbou dane a celková daňová povinnosť predstavuje súčet oboch čiastok.

Vypočítaná daň sa podľa slovenského ZDP zaokrúhli na eurocenty smerom na dol.

Samostatnú časť pri zdaňovaní tvoria príjmy zo závislej činnosti dosahované ústavnými činiteľmi, ktorými sú napríklad prezident SR, poslanci Národnej rady SR alebo členovia vlády SR. Tieto príjmy sú ešte zdaňované navyše osobitnou sadzbou dane, ktorá je 5 %.

Podiely na zisku uvedené v ustanovení § 3 ods. 1 písmena e až g slovenského ZDP, prešli počas posledných rokov rôznymi zmenami a prehľad týchto zmien je znázornený v tabuľke č. 3.4. Od 1.1.2017 nastala zmena pri zdaňovaní dividend (podielov na zisku). Dividendy za účtovné obdobie od 1.1.2017 plynúce zo zdrojov na Slovensku sa zdania 7 % zrážkovou daňou. Pokiaľ zdroj týchto dividend je zahraničie, tak sa dividendy zdania v daňovom priznaní. Je však nutné rozlíšiť, či krajina z ktorej plynú dividendy je zmluvný štát alebo nezmluvný tzn. či má Slovenská republika s danou krajinou uzavretú zmluvu o zamedzení dvojitého zdanenia. Ak existuje táto zmluva, pri zdanení sa vychádza prednostne z ustanovení tejto zmluvy. V prípade neexistencie zmluvy, dividendy sú zdanené 35 % daňou. Ďalšia zmenou je skutočnosť, že tieto dividendy nepodliehajú odvodom zo zdravotnej a sociálnej poisťovne.

Tab. 3.4 Povinné odvody z dividend vyplatených od roku 2017 za rôzne účtovné obdobia.

Obdobie	Dividendy
Do roku 2003	Podliehajú dani z príjmov
Rok 2004 – 2010	Nepodliehajú dani z príjmov a ani ZP a SP
Rok 2011 – 2016	Podliehajú odvodom do ZP a SP
Rok 2017 -	Podliehajú dani z príjmov

Zdroj: Zákon č. 341/2016 Z. z., vlastné spracovanie

3.3.4 Zamestnanecká prémie, daňový bonus a splatnosť dane

Zamestnanecká prémie respektíve záporná daň predstavuje doplnkovú sociálnu pomoc len pre zamestnancov s nízkymi príjmami, o ktorú bol slovenský ZDP doplnený. Výška prémie pri zavedení v roku 2009 bola 181 €. Momentálne, aj napriek splneniu zákonných podmienok zamestnancom, výška zamestnaneckej prémie je 0 €. Nulovú hodnotu dosahuje už od roku 2015. Je to z dôvodu rastu minimálnej mzdy ale pomerne veľkej stagnácie životného minima.

Princíp zamestnaneckej prémie spočíval v tom, že pokiaľ zamestnancov ZD nedosiahol čiastku rovnajúcu sa nezdaniteľného minima ktorým je ŽM, nielenže zamestnanec nemusel platiť daň ale bola mu poskytnutá štátom aj zamestnanecká prémie ako kompenzácia nízkeho príjmu.

Pokiaľ s daňovníkom žije v spoločnej domácnosti nezaopatrené dieťa respektíve deti, jeden z rodičov prípadne osoba nahrádzajúca starostlivosť rodičov má nárok na uplatnenie daňového bonusu na dieťa. Podmienkou je výška daňovníkovho príjmu za zdaňovacie obdobie, ktorá musí byť aspoň 6 násobok minimálnej mzdy. Výška daňového bonusu za každé dieťa je 21,56 € za mesiac. O čiastku daňového bonusu sa zníži daňová povinnosť daňovník, maximálne však do jej výšky.

Od 1.1.2018 sa slovenský ZDP rozrástol o daňový bonus na zaplatené úroky, ktorý nahradil štátny príspevok pre mladých. Úroky musia osobe plynúť z hypotečného úveru a žiadateľ musí splniť vekovú hranicu 18 až 35 rokov v okamihu žiadania o úver. Suma daňového bonusu za zdaňovacie obdobie je 50 % z uhradených úrokov, najviac však 400 €. Horná hranica výšky úveru, z ktorého je možné vypočítať úroky je na jednu nehnuteľnosť 50 000 €. Ďalšou limitujúcou podmienkou je, že daňovníkov priemerný mesačný príjem nesmie prekročiť 1,3 násobok priemernej mesačnej mzdy, ktorú dosahuje zamestnanec v hospodárstve SR. Tento daňový bonus si uplatní daňovník až po uplatnení daňového bonusu na dieťa, ak má na neho nárok maxima, maximálne však do výšky vypočítanej dane.

Každý občan SR má zákonnú povinnosť platiť daň z príjmov, pokiaľ jeho zdaniteľné príjmy za posledné zdaňovacie obdobie presiahli čiastku 1 915,01 €. Túto povinnosť si musí spravidla splniť do 31.marca nasledujúceho roku a pokiaľ tento deň je nepracovný, predlžuje sa táto doba na prvý pracovný deň, ktorý po 31. marci nasleduje. Lehotu je možné predĺžiť po splnení zákonných podmienok až o 6 kalendárnych mesiacov.

3.4 Príjem zo závislej činnosti v SR

Príjem zo závislej činnosti, ktorý dosahuje zamestnanec na území SR upravený v § 5 slovenského ZDP v porovnaní s príjmom zo závislej činnosti v ČR je veľmi podobný. Pre obe krajiny sa za príjem zo závislej činnosti považuje príjem plynúci na základe uzatvorenej pracovnej zmluvy a dohody o práci mimo pracovný pomer, príjem likvidátora, príjem konateľa a spoločníka s.r.o., v rámci komanditnej spoločnosti je to komanditistov príjem, príjem za prácu člena družstva alebo odmeny členov orgánu PO. Okrem týchto príjmov tu patri aj príjem, ktorý plyní zamestnancovi zo sociálneho fondu, odmena ktorá náleží predsedovi, členovi a zapisovateľovi komisie, odmena prislúchajúca za funkciu v štátnom orgáne, v organe spoločenstva, územnej samosprávy. Taktiež odmena obvinenej osoby vo väzbe alebo odsúdenej osoby. Patri tu vyplatený podiel na zisku zamestnancovi, vyplatený družstvom alebo obchodnou spoločnosťou za podmienky, že zamestnanec sa nepodieľa na základnom imaní družstva alebo obchodnej spoločnosti.

Rovnako ako zamestnávateľ v ČR, môže aj slovenský zamestnávateľ poskytnúť ako benefit motorové vozidlo pre výkon práce ale aj pre súkromné účely, ktoré predstavuje nepeňažný príjem zamestnávateľa podliehajúci zdaneniu. Rozdiel ale nastáva pri započítaní tohto nepeňažného príjmu ku peňažnému. Po dobu 8 rokov od okamihu zaradenia osobného vozidla do užívania, sa k peňažným príjmom zamestnanca pripočíta v prvom roku užívania 1 % zo vstupnej ceny automobilu V nasledujúcich 7 rokoch sa ku peňažnému príjmu pripočíta 1 % zo vstupnej ceny, ktorá sa každoročne zníži o 12,5 %.

Zamestnávatelia ako prostriedok motivácie k zlepšeniu pracovných výkonov vlastných zamestnancov využívajú rôzne súťaže. Cena prípadne výhra, ktorú obdrží zamestnanec respektíve manželka zamestnanca alebo dieťa vyživované zamestnancom, predstavuje zdaniteľný príjem zamestnanca.

3.4.1 Predmetom dane nie je

Prvým spoločným príjmom, ktorý nie je predmetom dane zo závislej činnosti je zamestnávateľom poskytnutá náhrada za cestovné výdaje spätých s uskutočňovaním závislej činnosti výdaje až do výšky uktvanej v zákone č. 283/2002 Z. z. o cestovných náhradách (ďalej len zákon o cestovných náhradách).

Rovnako ako český zamestnanec, aj slovenský zamestnanec má nárok na poskytnutie náhrady za využívanie vlastného náradie pri výkone práce, tiež má zákonný nárok na pracovné oblečenie a ochranné prostriedky, hygienické prostriedky nevyhnutných pre výkon svojej práce.

Preddavok prijatý zamestnancom od zamestnávateľa, ktorý obdržal za účelom použitia v mene zamestnávateľa je ďalším spoločným príjmom, ktorý nie je predmetom dane a tiež niektoré výdaje zamestnanca až do výšky, ktorá je určená zákonom o cestovných náhradách.

Slovenský ZDP je okrem týchto spoločným príjmov, ktoré nie sú predmetom dane doplnený o príjem, na ktorý vzniká zamestnancovi nárok podľa osobitného predpisu, v podobe náhrady výdajov spojených s výkonom funkcie a tiež hodnota rôznych pobytov napríklad rekondičného, rehabilitačného pobytov v prípade splnenia zákonných podmienok.

3.4.2 Príjmy oslobodené od dane

Slovenský ZDP tiež obsahuje rôzne príjmy, ktorý spĺňajú podmienku predmetu dane ale zároveň je príjem oslobodený od platenia dane.

Pre správny výkon pracovných povinností musí niekedy zamestnanec absolvovať rôzne školenia či už na rozšírenie alebo zvýšenie svojej kvalifikácie. Toto oslobodenie sa ale nevzťahuje na náhradu vyplatenú zamestnancovi za ušlý príjem.

Väčšie spoločnosti poskytujú svojim zamestnancom možnosť využiť rôzne rekreačné, zdravotné ale aj vzdelávacie zariadenia. Toto plnenie sa vzťahuje aj na manžela respektíve manželku zamestnanca alebo jeho vyživovane dieťa.

Ďalšími výnimkami sú napríklad náhrady príjmu vrátane príspevku k náhrade príjmu poskytnutého z dôvodu dočasnej práceneschopnosti, povinné poistenie platené zamestnávateľom na zdravotné, sociálnej poistenie, poistenie platené na sociálne zabezpečenie. Podľa osobitného predpisu tu patrí aj zamestnávateľom poskytnuté príspevky na dôchodkové sporenie.

Medzi oslobodené príjmy sa zaradzuje hodnota stravy, poskytnutá zamestnávateľom zamestnancom či už k spotrebe na pracovisku alebo ku konzumácii v rámci závodného stravovania. Patri tu aj hodnota nealkoholických nápojov za podmienky spotrebovania na pracovisku.

Pri zhoršení zamestnancovej situácie spôsobenú napríklad úmrtím osoby blízkej zamestnancovi, ktorá žila spolu so zamestnancom v domácnosti, môže zamestnávateľ podporiť

svojho zamestnanca prostredníctvom poskytnutia výpomoci sociálneho charakteru. Sociálna výpomoc od jedného zamestnávateľa do 2 000 € za zdaňovacie obdobie nepodlieha zdaneniu. Čiastka presahujúca 2 000 €, podlieha dani z príjmov FO.

3.4.3 Zdravotné a sociálne poistenie

Keďže ZD pre výpočet dane sa určí ako rozdiel medzi príjmami zo závislej činnosti a povinnými odvodmi do sociálnej a zdravotnej poisťovne, je nevyhnutné vysvetliť systém platenia týchto odvodov. ZP sa počas roka odvádza zo zamestnancovej mzdy prostredníctvom preddavkov a následne po ubehnutí kalendárneho roka sa podobne ako pri dani zostaví ročné zúčtovanie v ktorom zdravotná poisťovňa porovná hodnotu zaplatených preddavkov s celoročnou výškou poistného. Výsledkom môže byť nedoplatok respektíve preplatok na ZP. SP sa strháva formou poistného.

a) Zdravotné poistenie

Povinnosť platiť ZP je predpoklad na zaopatrenia zdravotnej starostlivosti a je ukotvená v zákone č. 580/2004 Z. Z. o zdravotnom poistení. VZ pre odvod preddavku na ZP je zdaniteľný príjem respektíve hrubá mzda, ktorý dosahuje zamestnanec na základe vykonanej práce pre zamestnávateľa. VZ pre výpočet preddavku na ZP nie je nijako obmedzený, čiže neexistuje žiadne maximum ani minimum pre výpočet. Hrubou mzdou sa označuje príjem, ktorý ešte nebol znížený o daň a sociálne a zdravotné odvody. Dosahovaný príjem sa zaokrúhli na najbezprostrednejší eurocent nadol. Výška povinných odvodov zamestnanca do zdravotnej poisťovne je 4 % z VZ, pokiaľ ide o zdravotne postihnutého zamestnanca, výška odvodov sa zníži o 50 % t. j. na 2 %. Zamestnávateľ za zamestnanca odvádza 10 % z jeho VZ, pokiaľ pre neho vykonáva prácu zamestnanec so zdravotným postihnutím, výška povinných odvodov sa zníži na 5 % z VZ. Preddavok na poistné a tiež VZ poistného sa podľa zákona zaokrúhľuje na najbližší eurocent nadol.

V roku 2015 vstúpila do platnosti odpočítateľná položka na ZP, ktorá má zvýhodniť zamestnancov s nízkym príjmom prostredníctvom čiastočného alebo úplného zníženia poistného a je možné si ju uplatniť mesačne alebo v ročnom zúčtovaní. Princíp odpočítateľnej položky spočíva v znížení VZ, čo vedie k zníženiu povinného poistenia ktoré odvádza zamestnanec aj zamestnávateľ. Vznik nároku na túto odpočítateľnú položku je uplatnenie písomné oznámenie zamestnanca do 8 dni (kalendárnych) od okamžiku vzniku pracovného pomeru. Nárok na odpočítateľnú položku nevzniká pri dosahovaní príjmu na základe dohôd o vykonaní práce mimo pracovný pomer. Od roku 2018 si túto odpočítateľnú povinnosť môže

uplatniť len zamestnanci, u zamestnávateľa sa táto možnosť ruší čiže odvody za zamestnanca musí uhradiť v plnej výške. Aktuálna výška odpočítateľnej položky za jeden mesiac je 380 € a zamestnanec si ju môže uplatniť až do okamihu, kedy jeho príjem nedosiahne hranicu 570 €. Výška odpočítateľnej položky sa vypočíta pomocou vzorca

$$OP = 380 - [(P - 380) \cdot 2], \quad (4.1)$$

kde OP je odpočítateľná položka a P je príjem zamestnanca (Všeobecná zdravotná poisťovňa, 2018).

b) Sociálne poistenie

Prostredníctvom platenia SP je zabezpečená ochrana obyvateľov v rozličných etapách života (materská dovolenka, dovŕšenie dôchodkového veku) ako aj nepriaznivých situáciách ako je napríklad pracovná neschopnosť alebo strata zamestnania. VZ pre výpočet SP je rovnako ako pri ZP hrubá mzda zamestnanca a upravuje sa zaokrúhlením na najbližší eurocent smerom dole. Pri výpočte odvodov je treba myslieť na maximálnu čiastku, z ktorej sa vypočítava SP a pre rok 2018 je to 6 384 € s výnimkou úrazového poistenia, ktoré platí zamestnávateľ za zamestnanca. Minimálny VZ nie je stanovený. SP platí zamestnanec v celkovej výške 9,4 %. Vypočítané poistné sa zaokrúhľuje rovnako, ako VZ pre výpočet poistného. Zamestnávateľ má povinnosť odvádzať za zamestnancov poistné vo výške 25,2 % z VZ. (Sociálna poisťovňa, 2018)

4 Komparácia zdanenia príjmov zo závislej činnosti z Českej a Slovenskej republiky

Zmyslom tejto kapitoly je praktické zobrazenie rozdielov pri zdanení príjmov plynúcich zo zdrojov v ČR a SR dosahovaných na základe pracovného pomeru a dohody o práci vykonávanej mimo pracovný pomer. Na začiatku kapitoly je na praktických príkladoch vypočítaná výsledná daňová povinnosť z rovnakej výšky príjmu v podmienkach zdanenia v ČR a SR a konečná čistá mzda, ktorú zamestnanec obdrží na základe pracovnej zmluvy. V ďalších podkapitolách je na praktických príkladoch zobrazený spôsob zdaňovania príjmu, ktorý je dosiahnutý na základe dohôd o práci mimo pracovný pomer. Tretia časť kapitoly sa zameriava na porovnanie výsledkov modelových príkladov a na konci kapitoly je krátke vyhodnotenie. V jednotlivých podkapitolách je uvedený aj postup výpočtu a grafické znázornenie zaťaženia mzdy jednotlivými povinnými odvodmi. Na prepočet príjmu sa použije ročný priemerný kurz EUR/CZK stanovený Európskou centrálnou bankou za rok 2017, ktorý je 26,29 Kč za 1 €.

4.1 Príjem z pracovného pomeru

Rovnako ako za predchádzajúce roky, tak aj v roku 2018 došlo k navýšeniu minimálnej mzdy v Česku a Slovensku. V ČR sa hodnota minimálnej mzdy zvýšila na čiastku 12 200 Kč, čo je oproti roku 2017 o 1 200 Kč viac. Na území SR bol nárast vo výške 45 € a tak výsledná hodnota minimálnej mzdy je 480 €.

4.1.1 Príklad č. 1 mzda 480 €

Pán Michal pracuje na základe pracovnej zmluvy a má zjednanú mesačnú mzdu vo výške 480 € (12 637 Kč) . Žije s dvoma deťmi na ktoré si uplatňuje daňové zvýhodnenie a pri nástupe do práce podpísal vyhlásenie (prehlásenie). V podmienkach SR si zamestnanec uplatňuje nezdaniiteľnú časť na ZP. Mesačná daň sa v SR zaokrúhľuje matematicky.

a) Slovenský zamestnanec

ZD zamestnanca je jeho hrubá mzda (ďalej len HM) znížená o odvody do sociálnej a zdravotnej poisťovne. Tento zamestnanec si uplatní odpočítateľnú položku na ZP, ktorá sa vypočíta pomocou vzorca 4.1 a jej výška je 180 €. O 180 € sa zníži HM a základom pre výpočet

preddavku na ZP je 300 €. Následné sa z tejto čiastky vypočíta preddavok na ZP (4 %). Pri SP neexistuje možnosť zníženia základu pre výpočet, takže SP je vo výške 9,4 % z čiastky 480 €. ZD je teda čiastka 480 € znížená o 12 € (ZP) a 45,12 € (SP) t. j. 422,88 €.

Zamestnanec podpísal vyhlásenie čo vedie k zníženiu ZD o NČZD (319,17 €) a výsledným ZD je 103,71 €. Daň z príjmov FO je vo výške 19 % z 103,71 € čo je 19,70 €. Keďže sa daňovník stará o dve deti na ktoré si uplatňuje daňový bonus čiže sa daň zníži o 43,12 € a vznikne mu daňový bonus vo výške 23,42 € o ktorý sa zvýši jeho príjem. Čistá mzda tohto zamestnanca je 446,30 € vrátane daňového bonusu na dieťa. Príloha č. 2 obsahuje výplatný list zamestnanca za mesiac máj, ktorý zobrazuje výpočet čistej mzdy.

Podiel jednotlivých zložiek mzdy na celkovej výške hrubej mzdy podľa modelového príkladu znázorňuje Graf 4.1. Tento graf zobrazuje percentuálny podiel preddavku na ZP, príspevku na SP, zálohy na daň a čistej mzdy na hrubej mzde zamestnanca. Z dôvodu, že nie každý sa stará o dieťa alebo si nárok na zvýhodnenie uplatňuje druhý rodič, podiel tohto zvýhodnenia nie je zobrazený v Grafe 4.1 a čistá mzda zamestnanca je teda vo výške 403,18 €.

Graf 4.1 Podiel povinných odvodov na hrubú mzdu slovenského zamestnanca

Zdroj: Vlastné spracovanie

Zamestnávateľ však za prácu svojho zamestnanca nezaplatí len 480 € ale až 648,49 € pretože má zákonnú povinnosť platiť za zamestnancov SP a ZP. Keďže v roku 2018 došlo k zrušeniu nároku na uplatnenie si zamestnávateľom odpočítateľnej položky na ZP, ZP sa vypočíta z čiastky 480 € vo výške 10 %, t. j. 48 €. SP vo výške 25,2 % z HM, čo je 120,96 €.

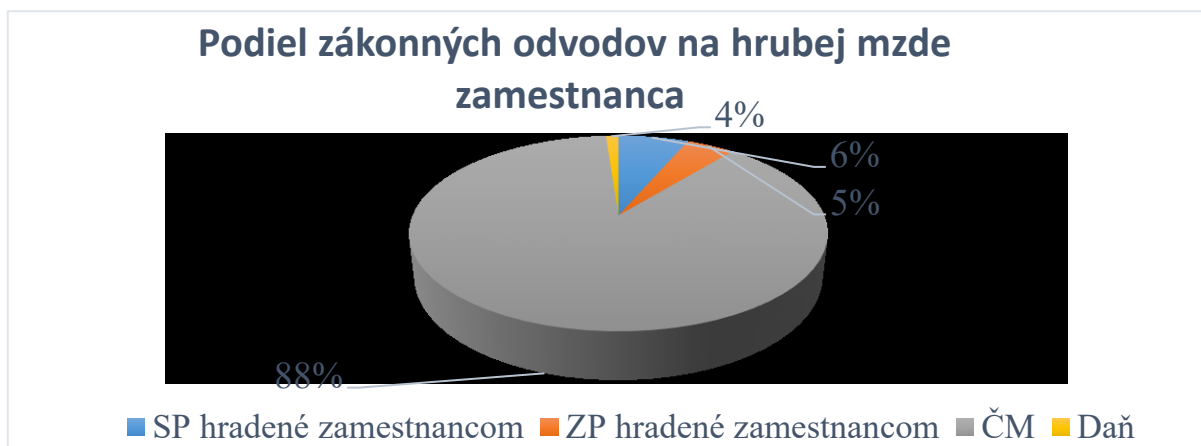
b) Český zaměstnanec

ZD zaměstnanca je SHM, ktorá predstavuje príjem zamestnanca navýšená o ZP a SP hradené zamestnávateľom. Zamestnávateľ uhradí ZP v hodnote 1 136 Kč a SP vo výške 3 155 Kč. ZD je teda po zaokrúhlení na celé stovky na hor rovný 17 000 Kč. 15 % záloha na daň je vo výške 2 550 Kč a ďalej sa zníži o 2 070 Kč, pretože daňovník podpísal prehlásenie. Následne sa aplikuje daňové zvýhodnenie na prvé dieťa 1 267 Kč a na druhé dieťa 1 617 Kč. Daňové zvýhodnenie má formu daňového bonusu v hodnote 2 404 Kč.

Zamestnanec uhradí ZP vo výške 568 Kč čo je 4,5 % z jeho HM a na SP čiastku 821 Kč, ktorá odpovedá 6,5 % taktiež z HM zamestnanca. Keď od príjmu 12 619 Kč odpočítame odvody do SP a ZP a pripočítame daňový bonus (2 404 Kč), vypočítaná čiastka 13 634 Kč predstavuje čistú mzdu zamestnanca. V prílohe č. 3 je výplatný list zamestnanca za mesiac máj.

Pre lepšie vnímanie jednotlivých odvodov, ktoré zaťažujú danú mzdu zamestnanca je tu grafické znázornenie podielu týchto zložiek prostredníctvom Grafu 4.2. Rovnako ako pri slovenskom zamestnancovi, taktiež sa neberie v úvahu daňové zvýhodnenie na dieťa. Čistá mzda v tomto prípade odpovedá čiastke 11 230 Kč a daň 146 Kč.

Graf 4.2 Podiel povinných odvodov na hrubú mzdu českého zamestnanca

Zdroj: Vlastné spracovanie

Náklady, ktoré musí zamestnávateľ vynaložiť, aby hrubá mzda zamestnanca bola vo výške 12 637 Kč, sú vo výške SHM, ktorá je 16 834 Kč.

4.1.2 Príklad č. 2 priemerná ročná mzda za rok 2017 v SR

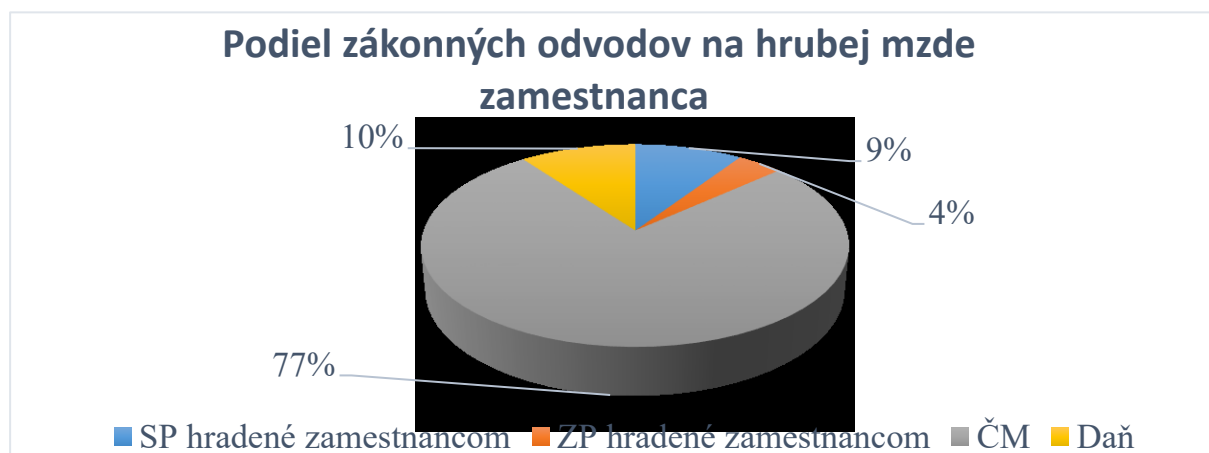
Pán Miroslav vykonáva prácu na základe pracovnej zmluvy a výška jeho mesačnej mzdy je 954 €. Okrem tejto práce študuje druhý ročník na Vysoké škole. Má 22 rokov, je slobodný a podpísal vyhlásenie.

a) Slovenský zamestnanec

826,16 € je ZD a stanoví sa, keď sa od HM odpočíta preddavok na ZP 38,16 € a SP 89,68 €. Zamestnanec spĺňa podmienky pre uplatnenie NČZD na daňovníka, čiže jeho konečný ZD je 506,99 €. Z tejto čiastky sa vypočíta daň 96,33 € pomocou daňovej sadzby 19 %.

Zamestnanec odvedie preddavok do ZP v celkovej výške 38,16 € pretože príjem presiahol hranicu 570 €, pri ktorej sa dá uplatniť odpočítateľná položka na ZP. SP sa odvedie taktiež v plnej výške 89,68 €. Čistá mzda zamestnanca je vo výške 729,83 €, v prílohe č. 4 je výplatný list zamestnanca. Podiel jednotlivých odvodov na hrubej mzde zobrazuje Graf 4.3.

Graf 4.3 Podiel povinných odvodov na hrubú mzdu slovenského zamestnanca

Zdroj: Vlastné spracovanie

Zamestnávateľ odvedie za svojho SP 240,41 € a ZP 95,4 € a jeho celkové náklady sú vo výške 1 289,80 €..

b) Český zamestnanec

ZD pre výpočet dane odpovedá čiastke 33 700 Kč, ktorá vznikla pripočítaním SP (6 271 Kč) a ZP (2 257 Kč) hradeného zamestnávateľom za zamestnanca k jeho hrubej mzde a zaokrúhlením podľa zákonných pravidiel. Z tohto ZD sa vypočíta 15 % daň 5 055 Kč, ktorá sa zníži o zľavu na poplatníka 2 070 Kč. Daň 2 985 Kč môžeme ďalej optimalizovať prostredníctvom zľavy na študenta (335 Kč). Výsledná daňová povinnosť pána Miroslava je vo výške 2 650 Kč.

Z HM sa strhnú ZP vo výške 4,5 %, SP 6,5 %, ktoré v úhrnu tvoria sumu 2 760 Kč. Čistá mzda je 19 671 Kč a príloha č. 5 obsahuje výplatný list tohto zamestnanca. Podiel zamestnancových odvodov je znázornený prostredníctvom Grafu 4.4.

Graf 4.4 Podiel povinných odvodov na hrubú mzdu českého zamestnanca

Zdroj: Vlastné spracovanie

Celkové náklade zamestnávateľa na zamestnanca je 33 621 Kč, kde 2 261 Kč je ZP, 6 279 Kč je ZP a 25 115 Kč je HM zamestnanca.

4.1.3 Príklad č. 3 nadlimitný príjem

Pani Jana pracuje na pracovnú zmluvu, podpísala vyhlásenie a jej mesačná odmena je 4 570 €. Je vydatá a zatiaľ bezdetná. Určite jej čistú mzdu za mesiac máj.

a) Slovenský zamestnanec

429,58 € zrazí zamestnávateľ zamestnankyni na SP a 182,80€ ako preddavok na ZP. Odpočítateľná položka na ZP sa neaplikuje z dôvodu príjmu nad zákonnú hranicu.

ZD je 3 957,62 €. Aj napriek tomu, že u svojho zamestnávateľa má podpísané vyhlásenie, NČZD je rovná 0, pretože jej ročný ZD prekročí čiastku 19 948 € a rozdiel, medzi 8 827,016 € a $\frac{1}{4}$ ZD je záporný. Rozhodnou čiastkou, ktorá ovplyvňuje výšku daňovej sadzby je 35 268,064 € (2 939 €/mesiac). ZD pani Jany za zdaňovacie obdobie prekročí túto čiastku čiže je nutné pri výpočte zálohovej mzdy aplikovať dve daňové sadzby. 19 % daňovou sadzbou sa zdaní čiastka 2 939 €, a zbytok t. j. 1 018,62 € je zdanený 25 % sadzbou dane. Sčítaním týchto dvoch čiastok dostaneme výslednú daňovú povinnosť vo výške 813,06 € (558,41 € + 254,65 €). Čistá mzda zamestnankyňa je 3 144,56 € a jej výpočet zobrazuje Obr. 4.5. Výplatný list pani Jany obsahuje príloha č. 6 a to, akú časť zákonné odvody tvoria na hrubej zamestnankyne zobrazuje Graf 4.5.

Graf 4.5 Podiel povinných odvodov na hrubú mzdu slovenského zamestnanca

Zdroj: Vlastné spracovanie

Celkové náklady na túto zamestnankyňu sú vo výške 6 178,63 € a zahŕňajú HM zamestnankyne a zákonné odvody zamestnávateľa za zamestnanca (457 € ZP, 1 151,63 SP).

b) Český zaměstnanec

Za rok 2018 môže zamestnanec dosiahnuť príjem až 1 438 992 Kč bez toho, aby sa ho týkalo solidárne zvýšenie, mesačne 119 916 Kč. Príjem zamestnankyne je 120 145 Kč, čiže príjem prekračujúci hranicu sa zdaní okrem základnou sadzbou aj 7 % sadzbou dane. Čiastka 161 000 Kč predstavuje ZD. Najprv sa celý ZD zdaní 15 % sadzbou dane - 24 150 Kč. Ďalej nastáva solidárne zvýšenie, ktoré sa týka rozdielu medzi dosahovanou hrubou mzdou a stanovenou čiastkou 119 916 Kč. Rozdiel 229 Kč sa zdaní 7 % sadzbou dane a výsledná daň 17 Kč sa pripočíta ku predchádzajúcej čiastke a súhrnná zálohová daň 24 167 Kč. Daň sa zníži o zľavu na poplatníka výsledná daň je 22 097 Kč.

Z hrubej mzdy sa štandardne odvedie ZP 5 407 Kč a SP 7 810 Kč. Čistá mzda zamestnankyne je 84 831 Kč, pozri prílohu č. 7.

Pri vyšších príjmoch je nutné sledovať hranicu maximálneho VZ pre SP, ktorá je tento rok 1 438 992 Kč. Pani Jana túto hranicu nedosiahne, pokiaľ sa jej príjem nenavýši. Ak by jej HM bola 200 000 Kč, posledným mesiacom platenia SP je august a SP by sa platilo z rozdielu medzi maximálnym VZ a čiastkou 1 400 000 Kč, kde 1 400 000 Kč je súčet základov pre výpočet SP za mesiace január až júl. V auguste by bolo zamestnankyni poslednýkrát struhnuté poistné vo výške 2 535 Kč ($38\,882 \cdot 0,065$) a až do konca roka by neplatila SP Podiel jednotlivých zložiek mzdy na celkovej mzde zobrazuje Graf 4.6.

Graf 4.6 Podiel povinných odvodov na hrubú mzdu českého zamestnanca

Zdroj: Vlastné spracovanie

S vyššou mzdou súvisia aj vyššie celkové mzdové náklady zamestnávateľa. ZP uhradí vo výške 10 813 Kč a SP vo výške 30 037 Kč čiže celkové náklady odpovedajú 160 995 Kč.

4.2 Príjem z dohody o práci vykonávanej mimo pracovný pomer

Daňovník môže prácu pre zamestnávateľa vykonávať nielen na základe pracovnej zmluvy, ale aj na základe dohôd o práci vykonávanej mimo pracovný pomer.

4.2.1 Práca vykonávaná mimo pracovný pomer v SR

V SR môže zamestnávateľ so zamestnancom uzavrieť dohody o prácach vykonávaných mimo pracovný pomer. Každá dohoda má svoje špecifické znaky a sú upravené Zákonom č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce (ďalej len slovenský zákonník práce). Môže sa rozhodnúť pre dohodu o vykonaní práce, dohodu o pracovnej činnosti a dohodu o brigádnickej práci študentov. Každý typ dohody musí byť uzatvorený písomne a zároveň musí obsahovať prácu, na ktorej sa obe strany dohodli, odmenu, ktorá náleží zamestnancovi za vykonanú prácu, rozsah práce a nakoniec aj doba, na ktorú sa dohoda uzatvára. Pri dohode o vykonaní práce je namiesto dohodnutej práce uvedená pracovná úloha a ďalej sa tu uvádza aj doba, v ktorej zamestnanec vykoná pracovnú úlohu pre svojho zamestnávateľa.

Pre dohodu o vykonaní práce je špecifické, že rozsah práce u jedného zamestnávateľa nesmie byť za daný kalendárny rok dlhšia ako 350 hodín a uzatvára sa vždy na dobu určitú najviac však 12 mesiacov. Zamestnanec môže mať s rovnakým zamestnávateľom uzatvorených viacero dohôd o vykonaní práce, avšak rozsah práce sa posudzuje celkovo na všetky dohody. Odmena môže byť zamestnancovi vyplácaná pravidelne alebo až po úplnom dokončení dohodnutej práce.

V porovnaní s dohodou o vykonaní práce, pri uzavretí dohody o pracovnej činnosti je rozsah práce uzákonený maximálne na 10 hodín za týždeň. Rovnako sa uzatvára na dobu určitú, maximálne na 12 mesiacov. Odmena sa vypláca vždy pravidelne.

Ak je zamestnancom študent strednej alebo vysokej školy (podmienkou je denná forma vysokoškolského štúdia) môže so zamestnávateľom uzavrieť dohodu o brigádnickej práci študentov. Študent môže vykonávať prácu pre zamestnávateľa na základe tejto dohody až do dovŕšenia 26 roku a to až do konca roka, v ktorom bol vek dovŕšený. Maximálny rozsah práce je v priemere 20 hodín za týždeň to znamená, že rozsah práce sa určuje nie za týždeň, ale za súhrnnú dobu, na ktorú bola zjednaná dohoda. Odmena z tejto dohody sa taktiež vypláca vždy pravidelne.

Taktiež príjem plynúci z týchto dohôd podlieha povinným odvodom do sociálnej a zdravotnej poisťovne. Avšak v porovnaní s pracovnou zmluvou, je pri dohode potrebné

rozlíšiť, či je odmena za výkon práce vyplácaný v pravidelných alebo nepravidelných intervaloch.

Odmena plynúca z dohody o pracovnej činnosti sa vypláca vždy pravidelne v mesiaci, ktorý nasleduje po mesiaci kedy zamestnanec prácu vykonal. Po dohode so zamestnávateľom sa môže aj pri dohode o vykonaní práce odmena vyplácať pravidelne, no spravidla sa vypláca v nepravidelných intervaloch. Pravidelne vyplácaná odmena z týchto dohôd podlieha rovnakým odvodom, akým podlieha mzda vyplatená bežným zamestnancom.

Nepravidelná odmena vyplácaná na základe dohody o vykonaní práce podlieha nižším odvodom do SP. Zamestnávateľ zaplatí 22,8 % z hrubej mzdy zamestnanca a zamestnanec 7 % z jeho mzdy. ZP sa odvádza v rovnakej výške, ako pri pravidelnom príjme.

Pokiaľ sa študent rozhodne vykonávať prácu mimo pracovný pomer, je jednoznačne pre neho najvýhodnejšie uzatvoriť so zamestnávateľom dohodu o brigádnickej práci študenta pretože táto dohoda má najnižšie odvody. Nielenže zamestnanec ani zamestnávateľ pri tejto dohode neplatia z odmeny preddavky na ZP, ale študent si môže uplatniť odvodovú výnimku vo výške 200 € na platenie SP. Princíp tejto výnimky je jednoduchý, študentov príjem do 200 € nepodlieha odvodom do sociálnej poisťovne z pohľadu zamestnanca a príjem prevyšujúci čiastku 200 € podlieha poistnému vo výške 7 %. Zamestnávateľ za svojho zamestnanca odvedie 1,05 % na SP pri odmene do 200 €, z odmeny nad 200 € odvedie navyše poistné vo výške 21,75 %. Tab. 4.1 zobrazuje aktuálne sadzby pri uplatnení odvodovej výnimky a naopak, Tab. 4.2 zobrazuje odvody pri neuplatnení odvodovej výnimky.

Tab. 4.1 Sadzby odvodom do sociálnej poisťovne pri dohode o brigádnickej práci študenta pri uplatnení odvodovej výnimky

Poistenie	Zamestnávateľ	Zamestnanec
Úrazové	0,80 %	Neplatí
Garančné	0,25 %	Neplatí

Zdroj: Zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení, vlastné spracovanie

Tab. 4.2 Sadzby odvodov do sociálnej poisťovne pri dohode o brigádnickej práci študenta pri neuplatnení odvodovej výnimky respektíve prekročení odvodovej výnimky

Poistenie	Zamestnávateľ	Zamestnanec
Starobné	14 %	4 %
Invalidné	3 %	3 %
Úrazové	0,80 %	-
Garančné	0,25 %	-
Rezervný fond	4,75 %	-

Zdroj: Zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení, vlastné spracovanie

Odvodová výnimka sa bude týkať od 1.8.2018 aj dôchodcov, ktorý popri dôchodku pracujú na základe dohody. Zamestnávateľ pri odmene do 200 € platí len úrazové (0,80%) a garančné poistenie (0,25%) za svojho zamestnanca z celej čiastky a tieto dva druhy poistenia bude platiť vždy z celej čiastky aj pri prekročení limitu alebo neuplatnenia odvodovej výnimky. Ak je odmena zamestnanca vyššia, tak z rozdielu medzi dosahovanou odmenou a 200 € platí starobné (14%), invalidné poistenie (3%) a tiež rezervný fond (4,75%) a samozrejme úrazové a garančné poistenie

4.2.2 Práca vykonávaná mimo pracovný pomer v ČR

V podmienkach ČR rozlišujeme dva druhy dohôd a to dohodu o vykonaní práce a dohodu o pracovnej činnosti: Systém povinných odvodov z odmien plynúcich na základe týchto dohôd funguje úplne inak v porovnaní so SR. Obe tieto dohody musia byť písomného charakteru a musia obsahovať určité náležitosti.

Dohoda o vykonaní práce ma stanovený presný rozsah práce, ktoré môže zamestnanec odpracovať pre zamestnávateľa. Od roku 2012 je to maximálne 300 hodín za kalendárny rok u jedného zamestnávateľa. Pokiaľ je medzi zmluvnými stranami uzatvorených viac dohôd, tak do rozsahu práce sa započítava tiež doba práce v kalendárnom roku na základe inej dohody o vykonaní práce. V dohode musí byť ukotvená doba, na ktorú sa dohoda uzatvára. To, či sa

bude z odmeny platiť daň závisí na úhrnnej veľkosti všetkých odmien zamestnanca za jeden mesiac u jedného zamestnávateľa a tiež na skutočnosti, či bolo podpísané prehlásenie. Tab. 4.3 zobrazuje systém odvodov z odmeny podľa zákonných pravidiel.

Tab. 4.3 Systém povinných odvodov z odmeny plynúcej z dohody o vykonaní práce

Veľkosť odmeny	≤ 10 000 Kč	> 10 000 Kč
Prehlásenie	ANO	
Daň	15 % zálohová daň (z odmeny)	15 % zálohová daň (zo SHM)
ZP	Nie	Áno
SP	Nie	Áno
Prehlásenie	NIE	
Daň	15 % zrážková daň (z odmeny)	15 % zálohová daň (zo SHM)
ZP	Nie	Áno
SP	Nie	Áno

Zdroj: Český zákoník práce a český ZDP, vlastné spracovanie

Ďalšou formou pracovnej činnosti, ktorú môže uzatvoriť zamestnávateľ s fyzickou osobou, je dohoda o pracovnej činnosti. Podľa § 76 ods. 2 a 3 českého zákoníka práce na základe dohody o pracovnej činnosti nie je možné vykonávať prácu v rozsahu prekračujúcom v priemere polovicu stanovenej týždennej pracovnej doby, ktorá sa posudzuje za celú dobu, na ktorú je dohoda uzavretá najdlhšie však za 52 týždňov. Povinnou náležitosťou písomnej dohody aj doba, na ktorú sa dohoda uzatvára a tiež zjednaný druh práce. Od 1. januára 2018 nastala zmena v zdaňovaní odmien do výšky 2 500 Kč za jeden mesiac dosiahnutých na základe dohody o pracovnej činnosti. Do roku 2017 bola táto odmena zdaňovaná 15 % zálohovou daňou, od roku 2018 nahradila zálohovú daň 15 % zrážková daň pokiaľ zamestnanec nepodpísal

prehlásenie. Ak zamestnanec podpísal prehlásenie, všetko ostáva rovnaké a odmena je zdanená zálohovou daňou. V Tab. 4.4 nájdeme súhrnný prehľad systému odvodov .

Tab. 4.4 Systém povinných odvodov z odmeny plynúcej z dohody o pracovnej činnosti

Veľkosť odmeny	< 2 500 Kč	= 2 500 Kč	> 2 500 Kč
Prehlásenie	ANO		
Daň	15 % zrážková daň (odmena)	15 % zálohová daň (SHM)	15 % zálohová daň (SHM)
ZP	Nie	Áno	Áno
SP	Nie	Áno	Áno
Prehlásenie	NIE		
Daň	15 % zrážková daň (odmena)	15 % zrážková daň (SHM)	15 % zálohová daň (SHM)
ZP	Nie	Áno	Áno
SP	Nie	Áno	Áno

Zdroj: Český zákoník práce a český ZDP, vlastné spracovanie

4.2.3 Príklad č. 4 dohoda o vykonaní práce

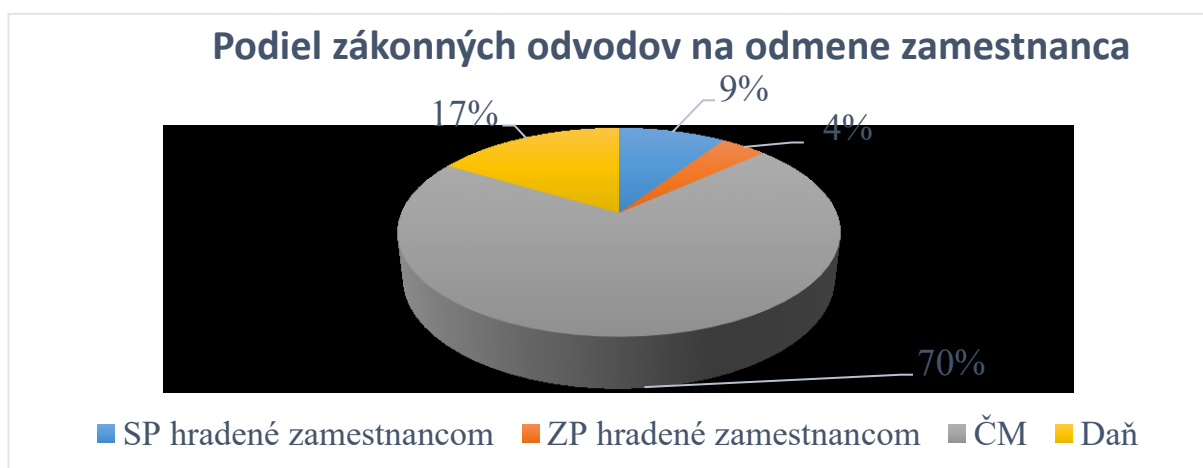
Pán Milan vykonáva prácu na základe dohody o vykonaní práce. Za odpracovanú hodinu mu náleží odmena vo výške 3 € a odmena je vyplácaná pravidelne. V januári odpracoval 100 hodín. Zamestnanec ešte vykonáva prácu na základe pracovnej zmluvy pre iného zamestnávateľa, kde ma podpísané vyhlásenie. Pán Milan žije sám a nemá deti. Vypočítajte čistú mzdu za mesiac február.

a) Slovenský zamestnanec

Daňový základ pre výpočet čistého príjmu, ktorý plynie z dohôd je taktiež hrubý príjem znížený o sociálne a zdravotne poistenie zamestnanca. V tomto praktickom príklade tvorí SP a ZP čiastku 259,80 €. Zamestnanec zaplatí preddavok na ZP vo výške 4 % z celej hrubej mzdy, pretože pri práci na dohodu zamestnanci nemajú nárok na odpočítateľnú položku na zdravotne poistenie. Preddavok tak bude vo výške 12 €. SP sa platí v rovnakej výške ako pri pracovnej zmluve, zamestnancovi sa teda strhne poistne z odmeny vo výške 28,20 €.

Keďže zamestnanec okrem tohto pracovného pomeru vykonáva prácu aj pre iného zamestnávateľa na základe pracovnej zmluvy a uplatňuje si u neho aj NČZD, základom pre výpočet dane pri tejto dohode je teda čiastka 259,80 €. Príjem je nižší ako zákonná hranica a teda bude celý zdanený 19 % sadzbou danou a zálohu na daň vo výške 49,36 € odvedie zamestnávateľ príslušnému správcovi dane. Pán Milan po strhnutí všetkých zákonných odvodov obdrží čistú mzdu vo výške 210,44 € a jeho výplatný list je v prílohe č. 8. Podiel povinných odvodov do sociálnej a zdravotnej poisťovne a tiež zálohovej dane zobrazuje Graf 4.7.

Graf 4.7 Podiel povinných odvodov na odmene slovenského zamestnanca

Zdroj: Vlastné spracovanie

Mzdové náklady tohto zamestnanca sú v hodnote 405,60 € z ktorých je 300 € hrubá odmena zamestnanca, 30 € je ZP a 75,60 € je SP za svojho zamestnanca.

b) Český zamestnanec

Zamestnanec pracuje okrem tejto dohody aj u iného zamestnanca kde sa rozhodol podpísať prehlásenie, odmena z dohody podlieha dani a z tejto odmeny sa zrazí daň zo ZD, ktorý je 7 887 Kč, vo výške 15 % čo je 1 183 Kč. Keby zamestnanec podpísal prehlásenie u zamestnávateľa kde ma uzavretú dohodu, tak by odmena z tejto dohody nepodliehala dani z príjmu respektíve po aplikovaní zľavy na daňovníka by sa jeho daňová povinnosť znížila na 0 Kč pretože zamestnancova odmena nepresiahla hranicu 10 000 Kč. Takto obdrží čistú odmenu 6 704 Kč.

Keďže je zamestnancova odmena nižšia ako 10 000 Kč, nepodlieha odvodom do zdravotnej a sociálnej poisťovne či už zo strany zamestnávateľa alebo zamestnanca. Výška jeho čistej odmeny teda odpovedá hrubej odmene zníženej o zrážkovú daň a obdrží čiastku 6 713 Kč a výplatný list je súčasťou prílohy č. 9. Prostredníctvom Grafu 4.8 je zobrazený podiel povinných zákonných odvodov na celkovej odmene zamestnanca.

Graf 4.8 Podiel povinných odvodov na odmenu českého zamestnanca

Zdroj: Vlastné spracovanie

Celkové náklady zamestnávateľa na túto odmenu sú len vo výške hrubej odmeny 7 887 Kč.

4.2.4 Príklad č. 5 dohoda o pracovnej činnosti

Páni Nováková uzavrela 1.2.2018 dohodu o pracovnej činnosti na 3 mesiace. Náplň jej práce je roznos reklamných letákov. Zjednaná výška odmeny je 150 € za mesiac a je vyplácaná pravidelne. Táto odmena je jediným príjmom pani Novákovej a u tohto zamestnávateľa podpísala vyhlásenie. Vypočítajte jej čistú mesačnú mzdu.

a) Slovenský zamestnanec

Pani výpočte povinných odvodov pani Slušnej v podmienkach SR sa bude postupovať podobne, ako pri predchádzajúcom príklade. Daňovým základom je hrubá odmena 150 € zredukovaná o poistné do sociálnej poisťovne vo výške 14,10 € a preddavok do zdravotnej poisťovne vo výške 6 € a teda daňový základ je v hodnote 129,90 €.

Pani Nováková podpísala prehlásenie, čo zníži ZD o 319,17 € a jej výsledný ZD je 0, takže povinnosť platiť jej odpadá. Zamestnankyňa obdrží čistú mzdu 129,90 €, pozri prílohu č. 10. Graf 4.9 zobrazuje podiel povinného poistenia na hrubej odmene pani Novákovej.

4.9 Podiel povinných odvodov na odmene slovenského zamestnanca

Zdroj: Vlastné spracovanie

Zamestnávateľ za svoju pracovnícu odvedie sociálne a zdravotné poistenie vo výške 105,6 €. Súhrn mzdových nákladov tejto zamestnankyne za marec je 202,80 €.

b) Český zaměstnanec

Odmena prekročila 2 500 Kč a teda zálohová daň sa vypočíta zo SHM, ktorá je 5 300 Kč. Daň vo výške 795 Kč sa zníži o zľavu na poplatníka a výsledná daňová povinnosť je 0 Kč.

Pri výpočte ZP sa sleduje či odmena dosiahla hodnotu aktuálnej minimálnej mzdy (12 200 Kč), ktorá je minimálnym VZ. Odmena zamestnankyne je nižšia, zamestnanec okrem ZP z odmeny má povinnosť navyše vyrovnať ZP vo výške 13,5 % zo vzniknutého rozdielu medzi jeho skutočnou odmenou a minimálnou mzdou. Štandardne sa teda z odmeny zrazí poistné 178 Kč (4,5 %) a navyše zo vzniknutého rozdielu 8 256 Kč (12 200 Kč – 3 944 Kč) sa odvedie poistné 1 115 Kč. Úhrnná hodnota poistného je 1 293 Kč. Pri SP sa odvedie poistné vo výške 257 Kč. Čistá odmena je 2 394 Kč, pre viac detailov pozri prílohu č. 11. Prostredníctvom Grafu 4.10 je zobrazený podiel jednotlivých zákonných odvodov odmeny na celkovej odmene.

Graf 4.10 Podiel povinných odvodov na odmene českého zamestnanca

Zdroj: Vlastné spracovanie

Zamestnávateľove výdaje na tohto zamestnanca sú v úhrnnej hodnote 5 285 Kč, kde 3 949 Kč je hodnota hrubej odmeny zamestnanca, 355 Kč je hodnota ZP a 986 Kč tvorí SP.

4.3 Porovnanie modelových príkladov

Okrem iného, cieľom bakalárskej práce je aj zobrazit' rozdiely v systéme zdaňovania príjmu plynúceho zo zdrojov z ČR a SR. V tejto časti sú zhodnotené výsledky príkladov.

4.3.1 Príklad č. 1

Tab. 4.1 zobrazuje prepočet čistej mzdy a daňovej povinnosti zamestnancov na českú korunu a euro.

Tab. 4.1 Prepočet čistej mzdy a daňovej povinnosti

Slovenský zamestnanec		Český zamestnanec		
Čistá mzda	446,30 €	11 733 Kč	518,60 €	13 634 Kč
Daňová povinnosť	+23,42 €	+ 616 Kč	+ 91,44 €	+ 2 404 Kč

Zdroj: Vlastné spracovanie

Tento príklad je zameraný na zdanenie nižších príjmov. Slovenský zamestnanec dosiahol čistú mzdu po prepočte 11 733 Kč. Čistá mzda českého pracovníka je 13 634 Kč, to je o 1 901 Kč viac ako čistá mzda slovenského zamestnanca. Daňová povinnosť oboch pracovníkov vyšla záporná, čo značí, že dosiahli daňový bonus ktorý im vyplátí štát. Slovák dosiahol daňový bonus vo výške 616 Kč a Čech 2 404 Kč. Daňová optimalizácia v tomto prípade je lepšia pre pracovníkov v ČR aj napriek skutočnosti, že ZD je super hrubá mzda

4.3.2 Príklad č. 2

Tab. 4.2 obsahuje prepočet výslednej čistej mzdy a daňovej povinnosti zamestnancov.

Tab. 4.2 Prepočet čistej mzdy a daňovej povinnosti

Slovenský zamestnanec		Český zamestnanec		
Čistá mzda	729,84 €	19 188 Kč	748,23 €	19 671 Kč
Daňová povinnosť	96,33 €	2 533 Kč	100,80 €	2 650 Kč

Zdroj: Vlastné spracovanie

Výška mzdy v tomto príklade odpovedá priemerne ročnej mzde dosahovanej na Slovensku v roku 2017 a aj keď väčšina pracujúcich Slovákov nedosiahne túto mzdu, bola použitá za účelom ukážky zdanenia vyššieho príjmu vo vybraných krajinách. Slovák po zdanení a strhnutí SP a ZP obdržal čistú mzdu vo výške 19 188 Kč a Čech 19 671 Kč čo je o 483 Kč viac ako Slovák. Záloha na daň Slováka je 2 533 Kč, Čecha 2 650 Kč. Pri porovnaní daňovej povinnosti je rozdiel len 117 Kč. Aj napriek tomu, že v podmienkach ČR sa záloha na daň optimalizovala okrem zľavy na poplatníka aj prostredníctvom zľavy na študenta vo výške 335 Kč, daňová povinnosť je stále vyššia. Tento rozdiel je spôsobený skutočnosťou, že pri stanovení ZD v jednotlivých krajinách sa postupuje rozličných spôsobom a taktiež v týchto krajinách existujú rozličné sadzby zdravotného a sociálneho poistenie. Síce zamestnanec na Slovensku dostane nižšiu čistú mzdu ako zamestnanec v Českej republike, no pri tejto kategórii príjmov je daňová optimalizácia lepšie nastavená pre zamestnancov na Slovensku.

4.3.3 Príklad č. 3

V Tab. 4.3 sa nachádza prepočet čistej mzdy a daňovej povinnosti zamestnancov na českú korunu a euro.

Tab. 4.3 Prepočet čistej mzdy a daňovej povinnosti

	Slovenský zamestnanec		Český zamestnanec	
Čistá mzda	3 144,56 €	82 671 Kč	3 226,75 €	84 831 Kč
Daňová povinnosť	813,06 €	21 375 Kč	840,51 €	22 097 Kč

Zdroj: Vlastné spracovanie

Zmyslom tohto príkladu je poukázať na rozdielne zdaňovacie príjmov pri dosahovaní príjmov nad limit stanovený zákon. Zatiaľ čo na Slovensku sa ZD do limitu zdaní 19 % daňovou sadzbou a čiastka presahujúca zákonnú hranicu sa zdaní 25 % daňovou sadzbou, v podmienkach ČR je najprv celý ZD zdanení 15 % sadzbou dane a potom časť, ktorá presahuje stanovený limit sa zdaní 7 % daňovou sadzbou. Výsledná daň slovenského zamestnanca je 21 318 Kč a českého 22 097 Kč. Aj napriek tomu, že si slovenský zamestnanec nemohol uplatniť NČZD na daňovníka pretože presiahol stanovený limit pre uplatnenie, jeho daňová povinnosť je o 779 Kč nižšia. Zamestnanec na Slovensku dosiahol čistú mzdu vo výške 82 671 Kč, čo je o 2 160 Kč menej, ako zamestnanec pracujúci v Česku, ktorý obdrží 84 831 Kč.

Vzniknutý rozdiel je spôsobený nielen rozdielnym spôsobom zdanenia nadlimitných príjmov ale samozrejme aj rozdielnymi sadzbami zdravotného a sociálneho poistenia.

4.3.4 Príklad č. 4

V Tab. 4.4 je zobrazený prepočet výsledkov príklad č. 4 potrebných pre porovnanie.

Tab. 4.4 Prepočet čistej mzdy a daňovej povinnosti

	Slovenský zamestnanec		Český zamestnanec	
Čistá mzda	210,44 €	5 533 Kč	255 €	6 704 Kč
Daňová povinnosť	49,36 €	1 298 Kč	45 €	1 183 Kč

Zdroj: Vlastné spracovanie

Tento príklad sa zameriava na zdanenie príjmov dosahovaných na základe dohody o vykonaní práce. Tento typ dohody sa dá uzavrieť aj na Slovensku aj v Česku samozrejme, každý ma však iný systém zdaňovanie a povinných odvodov. Väčšina ľudí je zamestnaná prostredníctvom pracovnej zmluvy, kde si aj uplatňujú vyhlásenie a popri tejto práci vykonávajú ešte prácu na základe dohody, preto sa v tom príklade uvažuje v rovnakej rovine. Zálohová daň slovenského zamestnanca je 1 298 Kč a zrážková daň českého zamestnanca 1 183 Kč. V tomto príklade je systém zdaňovanie odmien z dohody o vykonaní práce lepší pre zamestnanca v ČR pretože pri výpočte zrážkovej dane sa vychádza z hrubej odmeny, nie zo super hrubej mzdy. Výška čistej mzdy Slováka je 5 533 Kč a Čecha 6 704 Kč čiže nielenže daňový systém je lepší, ale za rovnakých podmienok pri dohode o vykonaní práce v podmienkach ČR do čiastky 10 000 Kč je aj systém povinných odvodov na SP a ZP lepšie zostavený. V prípade, že by tento odmena prekročila hodnotu 10 000 Kč, by daňová optimalizácia bola lepšia pre slovenského zamestnanca pretože by český zamestnanec odvádzal zálohovú daň zo svojej super hrubej mzdy.

4.3.5 Príklad č. 5

Prepočet čistej mzdy a daňovej povinnosti modelového príkladu č. 5 je zobrazený v Tab. 4.5, viď druhá strana.

Tab. 4.5 Prepočet čistej mzdy a daňovej povinnosti

	Slovenský zamestnanec		Český zamestnanec	
Čistá mzda	129,90 €	3 415 Kč	91,06 €	2 394 Kč
Daňová povinnosť	0 €	0 Kč	0 €	0 Kč

Zdroj: Vlastné spracovanie

Posledný príklad je zameraný na odmenu z dohody o pracovnej činnosti, ktorá presahuje hranicu 2 500 Kč stanovenú českým ZDP, kde pri odmene do tejto výšky neplatí zamestnanec ani zamestnávateľ žiadne odvody a ani daň. V príklade sa uvažuje s nadlimitnou odmenou a aj so skutočnosťou, že má zamestnankyňa podpísané vyhlásenie u tohto zamestnávateľa. Daňová povinnosť v oboch prípadoch vyšla 0 Kč, z dôvodu uplatnenia NČZD na daňovníka v podmienkach SR a uplatnenia zľavy na daňovníka v podmienkach ČR. Výška čistej mzdy na Slovensku je 3 415 Kč, v Česku 2 394 Kč. Rozdiel je spôsobený tým, že v ČR je stanovený minimálny VZ pre ZP a keďže odmena nedosiahla čiastku minimálnej mzdy, rozdiel musí zamestnankyňa doplatiť.

4.4 Vyhodnotenie

Výsledná daňová povinnosť v jednotlivých krajinách závisí na rôznych faktoroch, z toho dôvodu nejde urobiť jednoznačné určenie, ktorá krajina celkovo pre zamestnanca lepšia v rámci daňovej optimalizácie. V Českej republike existuje oveľa viac možností daňovej optimalizácie napríklad študentov, držiteľov ZTP/P, daňovníkov trpiacich invaliditou. Tiež aj daňové zvýhodnenie na dieťa je v ČR vyššie, ako v SR. Značný rozdiel je aj medzi stanovením ZD z príjmov. Zatiaľ čo sa na Slovensku od hrubého príjmu odpočíta poistné zamestnanca, v ČR sa hrubý príjem navyšuje o poistné hradené zamestnávateľom. Ďalší veľký rozdiel je medzi daňovými sadzbami a tiež aj uplatnením základnej zľavy na daňovníka. Zatiaľ čo v SR sa prostredníctvom tejto zľavy respektíve NČZD na daňovníka znižuje ZD o čiastku 319,17 € (8 403 Kč), v ČR sa už vypočítaná daň zníži o čiastku 2 070 Kč.

Prostredníctvom analýzy praktických príkladov môžeme vyvodiť záver, že celkový systém zdanenia príjmov plynúcich z práce na základe pracovnej zmluvy je nastavený lepši

v Slovenskej republike, aj keď daňová optimalizácia na Slovensku je horšia s výnimkou NČZD na daňovníka.

Pokiaľ daňovník dosahuje príjmy, ktorých výška sa blíži k hranici minimálnej mzdy a podpísal prehlásenie, daňová povinnosť je nižšia zamestnancov na Slovensku. No v prípade, že tento zamestnanec si uplatňuje zvýhodnenie aspoň na jedno dieťa, situácia sa mení a prostredníctvom tejto daňovej optimalizácie je daňové zaťaženie nižšie u českého zamestnanca.

Pri nadlimitných príjmoch je jednoznačne systém zdanenia nastavený lepšie v SR aj napriek tomu, že pri takto vysokých príjmoch Slovákovi nevzniká nárok na uplatnenie si NČZD na daňovníka zatiaľ čo u českého občana si ho môže daňovník uplatniť vždy. Tento rozdiel pri vysokých príjmoch je spôsobený hlavne rozdielnym stanovením ZD, pretože pri vyšších príjmoch je aj poistné vyššie a tiež odlišným spôsobom zdanenia týchto nadlimitných príjmov.

Na druhej strane pokiaľ daňovník dosahuje príjem z dohody do zákonného limitu (2 500 Kč alebo 10 000 Kč) a vyhlásenie si uplatňuje u iného zamestnávateľa, systém zdanenia je jednoznačne lepší v Českej republike pretože sa daň platí z jeho hrubej odmeny a daňová sadzba je nižšia. Naopak, pri prekročení hranice príjmu, je systém zdanenia lepší v SR.

4.4.1 Výhľad dane z príjmu v roku 2019

Rovnako ako v roku 2018, tak aj v roku 2019 sa chystajú určité zmeny týkajúce sa dane z príjmov. Jednou z najväčších zmien, ktorá sa plánuje je zrušenie super hrubej mzdy, zrušenie solidárneho zvýšenia dane a s tým spojená zmena daňovej sadzby. So zrušením super hrubej mzdy je spojené navýšenie základnej daňovej sadzby na 19 %. Návrh novely zákona o dani z príjmov od Ministerstva financií obsahuje okrem týchto zmien aj zavedenie druhej sadzby dane vo výške 23 %, ktorej budú podliehať príjmy prevyšujúce približne štvornásobok priemernej mzdy. Zmeny sa budú týkať aj osôb samostatne zárobkovo činných, ktorý si po schválení budú môcť odčítať zo ZD až 75 % z hodnoty zaplateného SP a ZP. Táto zmena sa bude týkať aj podnikateľov, ktorý si uplatňujú paušálne výdaje.

Na území SR bolo podaných niekoľko návrhov, o ktorých sa v súčasnej dobe rokuje alebo sa bude len rokovať. Jednou zo zmien, ktorá bola predložená je zmena daňového zvýhodnenia na dieťa. Slovensko je jedinou krajinou z vyšehradskej skupiny (členovia ČR, SR, Poľsko a Maďarsko), ktorá má rovnakú výšku daňového zvýhodnenia na každé dieťa. Uvažuje sa o tzv. odstupňovaní výšky daňového bonusu na dieťa to znamená, že s počtom detí by sa násobila výška daňového bonusu, napríklad na prvé dieťa by to bolo 20 €, na druhé 40 €,

tretie 60 € atď. Ďalší návrh sa týka živnostníkov, ktorý musia splniť dve podmienky, aby si mohli uplatniť daňový bonus. Prvá je dosiahnutia aspoň šesťnásobku minimálnej mzdy, druhá že musí vykázat daňový základ – nesmie dosiahnuť stratu. Cieľom návrhu je zrušenie podmienky vykázania základu (Národná rada Slovenskej republiky, 2018).

5 Záver

Zámerom tejto bakalárskej práce je priblíženie všeobecnej daňovej teórie a dane z príjmov FO respektíve spôsobu zdanenia príjmov plynúcich zo závislej činnosti v dvoch vybraných krajinách a následne porovnanie spôsobov výpočtu dane vrátane jej optimalizácie.

Teoretická časť zahŕňa vysvetlenie daňovej teórie vo všeobecnosti, obsahuje napríklad vysvetlenie základných daňových pojmov, klasifikáciu dani v ČR a v SR, identifikáciu úloh, ktoré daň plní v ekonomike. Tretia kapitola sa už konkrétne zameriava na jednu z priamych daní – na daň z príjmov FO v ČR a SR, stanovenie ČZD pre každý druh príjmov FO, možné spôsoby optimalizácie dane a iné. Táto teoretická časť je základom pre správne stanovenie čistej mzdy pri modelových príkladoch. V štvrtej kapitole bola na praktických príkladoch prevedená analýza s cieľom zistiť, v ktorom štáte je pre FO lepšie vykonávať závislú činnosť. Každý príklad obsahuje inú výšku mzdy z toho dôvodu, aby bolo porovnané zdanenie osôb s nízkym, stredným a vysokým príjmom. Táto časť obsahuje aj dva príklady zamerané na zdanenie odmien plynúcich z dohôd o prácach vykonaných mimo pracovný pomer.

Vo všeobecnosti výška daňovej povinnosti závisí na rôznych aspektoch ako je napríklad výška príjmu, druh príjmu, rodinný stav prípadne rodinný pomer zamestnanca, zdravotný stav zamestnanca atď. Čím si môže daňovník uplatniť viac daňových zliav a zvýhodnení, tým je jeho daňová povinnosť nižšia, dokonca môže dosiahnuť záporných hodnôt čo je pre daňovníka výhodne, pretože dôjde k navýšeniu mzdy.

Najväčší rozdiel pri výpočte daňovej povinnosti v SR a ČR je spôsob, akým sa stanovuje základ pre výpočet dane. Zatiaľ čo v ČR je daňovým základom hrubý príjem navýšený o odvody do SP a ZP, v SR je to presne naopak a teda sa od hrubého príjmu tieto odvody odpočítajú. Podstatný rozdiel je aj pri uplatnení zľavy na daňovníka respektíve NČZD na daňovníka. Pracovník v ČR si túto zľavu môže uplatniť pri každej výške príjmu, naopak v SR pri prekročení zákonnej hranice príjmu tento nárok daňovníkovi zaniká, čiže sa NČZD na daňovníka neuplatňuje. Zásadný rozdiel je aj v hodnote tejto zľavy, ďalej v rozdielnej daňovej sadzbe a tiež v hodnote zvýhodnenia na dieťa, ktorú si zamestnanci s deťmi v ČR uplatňujú v podstatnej vyššej čiastke, ako na Slovensku.

Aj napriek týmto rozdielom, daň českého a slovenského zamestnanca vypočítaná v praktickej časti práce nie je až tak veľmi odlišná. Väčší rozdiel vznikol medzi ich čistou mzdou, ktorý je spôsobený rozdielnymi sadzbami poistného.

Zoznam použitej literatúry

Knižné publikácie

BĚHOUNEK, Pavel, ed. *Daňové zákony: v úplném znění k 1.7. 2017 s přehledy a komentáři změn*. Olomouc: ANAG, 2017. ISBN 978-80-7554-088-1.

BRYCHTA, Ivan a Jiří VYCHOPEŇ. *Daň z příjmů 2017*. 13. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2017. ISBN 978-80-7552-750-9.

DVOŘÁKOVÁ, Veronika, Marcel PITTERLING a Hana SKALICKÁ. *Zdaňování příjmů fyzických a právnických osob 2017*. 2. aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2017. ISBN 978-80-7552-538-3.

JUREČKA, Václav. *Makroekonomie*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2013. Expert (Grada). ISBN 978-80-247-4386-8.

KOLEKTIV AUTOROV. *DÚPP 1/2018 Správa daní od januára 2018*, vyd. Poradca podnikateľa, spol. s r. o. s. 191. ISBN 858-41-1306-122-3.

KUBÁTOVÁ, Květa. *Daňová teória. Úvod do problematiky*. 2. vyd. Praha: ASPI, 2009. 120 s. ISBN 978-80-7357-423-9.

KUBÁTOVÁ, Květa. *Daňová teorie a politika*. 5., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010. ISBN 978-80-7357-574-8.

LOŠŤÁK, Milan, Petr PELECH a Iva RINDOVÁ. *Zdanění mezd, platů a ostatních příjmů ze závislé činnosti v roce 2017*. 25. aktualizované vydání. Olomouc: ANAG, 2017. ISBN 978-80-7554-064-5.

SCHULTZOVÁ, A. a kol: *Daňovníctvo – daňová teória a politika I*. 1. vyd. Bratislava: Iura Edition, 2011. 260 s. ISBN 978-80-8078-407-2.

SOJKA, Vlastimil, Monika BARTOŠOVÁ, Pavel FEKAR, Jan MAŠEK, Matěj NEŠLEHA a Ivana VAŇOUSOVÁ. *Mezinárodní zdanění příjmů: smlouvy o zamezení dvojího zdanění a zákon o daních z příjmů*. 4. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2017. ISBN 978-80-7552-688-5.

ŠIROKÝ, Jan. *Základy daňové teorie s praktickými příklady*. 2., aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-7552-315-0.

Elektronické dokumenty a ostatné:

BUSSINESSINFO.CZ. Daně, účetnictví: *Daň z příjmů* [online]. [cit. 2018-02-14] Dostupné tiež z <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/dan-z-prijmu-90889.html#a1>

BUSSINESSINFO.CZ. Daně, účetnictví: *Nejdůležitější daňové změny v roce 2018* [online]. [cit. 2018-02-04] Dostupné z <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/nejdulezitejsi-danove-zmeny-pro-podnikatele-a-firmy-v-roce-2018-98713.html>

ČESKÁ SPRÁVA SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ. Pojistné na sociální zabezpečení: *Výše a platba pojistného* [online]. [cit. 2018-01-15]. Dostupné z <http://www.cssz.cz/cz/pojistne-na-socialni-zabezpeceni/vyse-a-platba-pojistneho/>

FINANČNÍ SPRÁVA. Dane: *Zaměstnanci - zaměstnavatelé* [online]. FS [cit. 2018-02-09]. FS Dostupné z: <http://www.financnisprava.cz/cs/dane/dane/dan-z-prijmu/zamestnanci-zamestnavatele>

FINANČNÁ SPRÁVA SR. Občania: *Dane* [online]. [cit. 2018-02-09]. Dostupné z: <https://www.financnasprava.sk/sk/obcania/dane>

NÁRODNÁ RADA SLOVENSKEJ REPUBLIKY. Zákony: *Posledné schválené zákony* [online]. [cit. 2018-02-09]. Dostupné z: <https://www.nrsr.sk/web/Default.aspx?sid=zakony>

PODNIKAJTE.SK. Dane a účtovníctvo: *Nezdaniteľné časti základu dane v roku 2018* [online]. [cit. 2018-02-09]. Dostupné z <https://www.podnikajte.sk/dane-a-uctovnictvo/c/3455/category/dan-z-prijmov/article/nezdanitelne-casti-zakladu-dane-2018.xhtml>

SOCIÁLNA POISŤOVŇA. Zamestnanec – zamestnávateľ: *Zamestnanec* [online]. [cit. 2018-03-09]. Dostupné z <http://www.socpoist.sk/zamestnanec---zamestnavatel/55163s>

SOCIÁLNA POISŤOVŇA. Zamestnanec – zamestnávateľ: *Zamestnavateľ* [online]. [cit. 2018-03-09]. Dostupné z <https://www.socpoist.sk/2075-menu/55359s>

STORMWARE.CZ. Ke stažení: *Zkušební verze a demoverze ke stažení* [online]. Dostupné z <https://www.stormware.cz/demoverze/>

VŠEOBECNÁ ZDRAVOTNÁ POISŤOVŇA. Platitelia: *Zmeny od 01.01.2018* [online]. [cit. 2018-02-09]. Dostupné z: <https://www.vszp.sk/platitelia/platenie-poistneho/zmeny-od-01-01.2018/>

VŠEOBECNÁ ZDRAVOTNÍ POJIŠŤOVNA ČESKÉ REPUBLIKY. Plátcí: *Informace pro zaměstnance* [online]. [cit. 2018-03-09]. Dostupné z: <https://www.vzp.cz/platci/informace/zamestnanec>

VŠEOBECNÁ ZDRAVOTNÍ POJIŠŤOVNA ČESKÉ REPUBLIKY. Plátcí: *Informace pro zaměstnavatele* [online]. [cit. 2018-03-09]. Dostupné z: <https://www.vzp.cz/platci/informace/zamestnavatel>

Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2006, částka 84, s. 3146-3272. Dostupný z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=262/2006&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy
ISSN 1211-1244.

Zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2009 částka 87, s. 4038-4140. Dostupné z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=280/2009&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy
ISSN 1211-1244.

Zákon č. 582/2004 Z. z., o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady v znení neskorších predpisov, Dostupné z: <http://www.zakonypreludi.sk/zz/2004-582>

Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1992 částka 117, s. 3473-3520. Dostupný z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=586/1992&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy
ISSN 1211-1244.

Zákon č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1992 částka 118, s. 3521-3536. Dostupné z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=589/1992%20&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy
ISSN 1211-1244.

Zákon č. 595/2003 Z. z., o dani z príjmov, Dostupné z: <http://www.zakonypreludi.sk/zz/2003-595>

Zákon č. 601/2003 Z. z. o životnom minime a o zmene a doplnení niektorých zákonov, Dostupné z <http://www.zakonypreludi.sk/zz/2003-601>

Zoznam skratiek

CZD	celkový základ dane
ČR	Česká republika
ČZD	čiastkový základ dane
DDS	doplnkové dôchodkové sporenie
FO	fyzická osoba
HDP	hrubý domáci produkt
NČZD	nezdaniteľná časť základu dane
OP	odpočítateľná položka
PO	právnická osoba
SHM	super hrubý mzda
SP	sociálne poistenie
SR	Slovenská republika
s.r.o.	spoločnosť s ručením obmedzením
VH	výsledok hospodárenia
ZD	základ dane
ZDP	zákon o dani z príjmov
ŽM	životné minimum
ZP	zdravotné poistenie
ZTP/P	zvlášť ťažko postihnutý so sprievodcom

Prehlásenie o využití výsledkoch bakalárskej práce

Prehlasujem, že

- som bola zoznámená s tým, že na moju bakalársku prácu sa plne vzťahuje zákon č. 121/2000 Zb. – autorský zákon, najmä § 35 – užitie diela v rámci občianskych a náboženských obradov, v rámci školných predstavení a užitie diela školného a § 60 – školné dielo;
- beriem na vedomie, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (ďalej len VŠB-TUO) má právo nezárobkovo, ku svojej vnútornej potrebe, bakalársku prácu použiť (§35 ods. 3);
- súhlasím s tým, že bakalárska práca bude v elektronickej podobe archivovaná v Ústrednej knižnici VŠB-TUO a jeden výtlačok bude uložený u vedúceho bakalárskej práce. Súhlasím s tým, že bibliografické údaje o bakalárskej práci budú zverejnené v informačnom systéme VŠB-TUO;
- bolo zjednané, že s VŠB-TUO v prípade záujmu z jej strany, uzavrú licenčnú zmluvu s oprávnením použiť dielo v rozsahu § 12 ods. 4 autorského zákona;
- bolo dojednané, že použiť svoje dielo, bakalársku prácu, alebo poskytnutie licencie k jej využitiu môžem len so súhlasom VŠB-TUO, ktorá je oprávnená v takom prípade od mňa požadovať primeraný príspevok na úhradu nákladov, ktoré boli VŠB-TUO na vytvorenie diela vynaložené (až do ich skutočnej výšky).

v Ostrave dňa 11.5.2018

.....
Zuzana Galuščiaková

Zoznam príloh

Príloha č. 1: Konštrukcia základu dane a výpočet daňovej povinnosti daňovníka FO v ČR

Príloha č. 2: Výplatný list slovenského zamestnanca Jánošíka

Príloha č. 3: Výplatný list českého zamestnanca Jánošíka

Príloha č. 4: Výplatný list slovenského zamestnanca Pekného

Príloha č. 5: Výplatný list českého zamestnanca Pekného

Príloha č. 6: Výplatný list slovenskej zamestnankyne Peknej

Príloha č. 7: Výplatný list českej zamestnankyne Peknej

Príloha č. 8: Výplatný list slovenského zamestnanca Novotného

Príloha č. 9: Výplatný list českého zamestnanca Novotného

Príloha č. 10: Výplatný list slovenskej zamestnankyne Novákovej

Príloha č. 11: Výplatný list českej zamestnankyne Novákovej